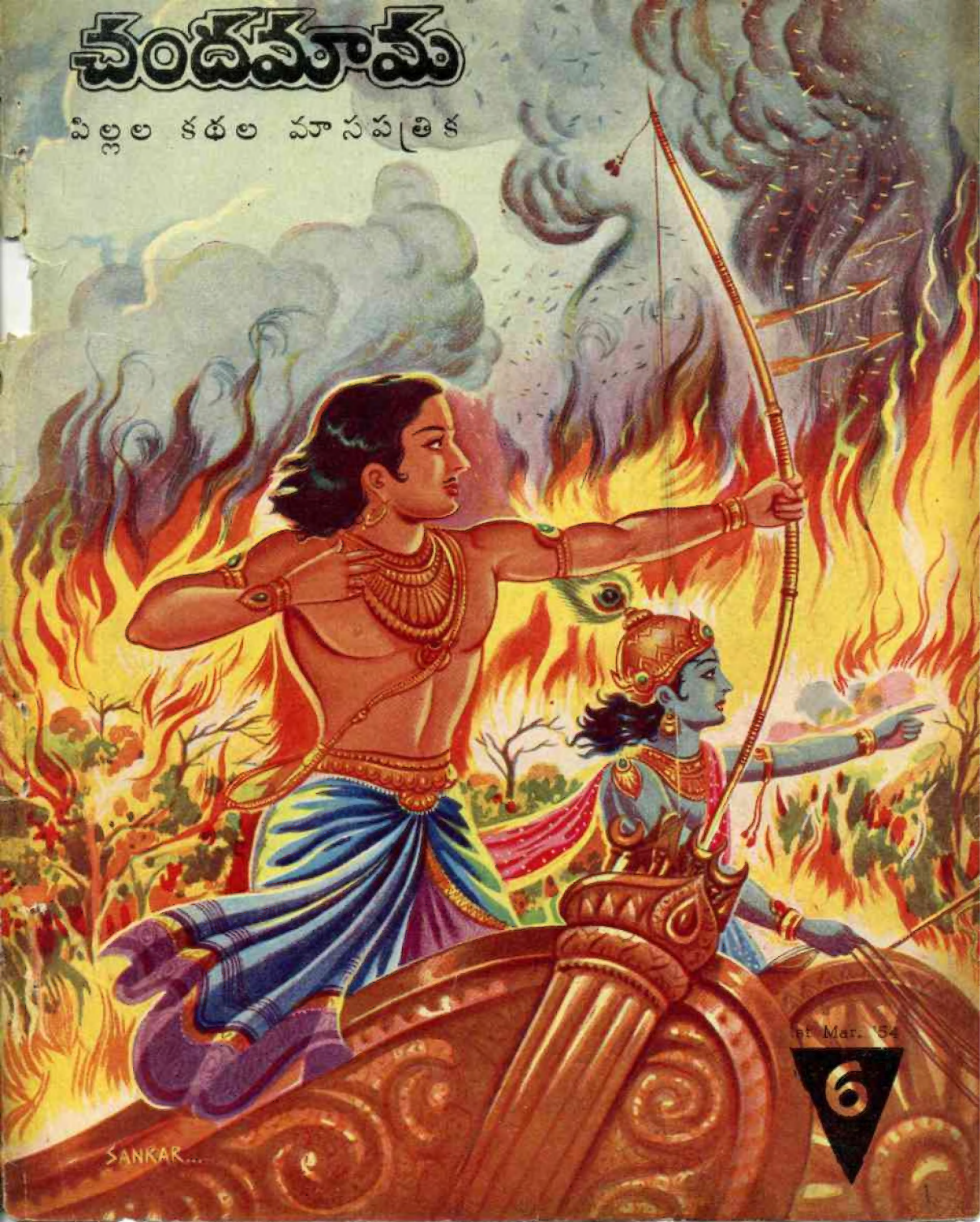

చందమామ

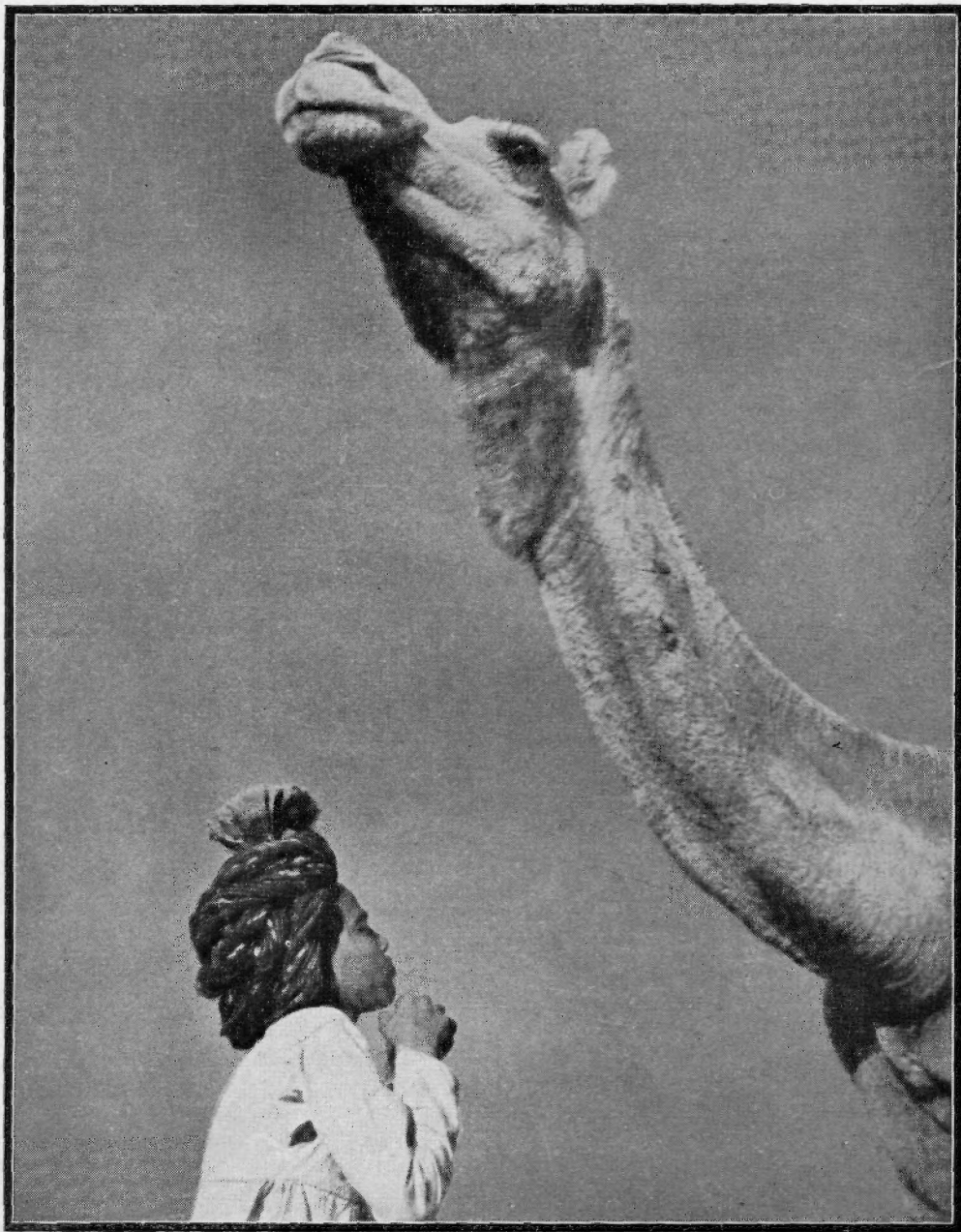
పిల్లల కథల మాసపత్రిక

SANKAR....

1st Mar. '54

6

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

మెడ వంకర

పంపినవారు :
పి. సీతమ్మ - అనకాపల్లి

మార్క్సిస్ట్
సెలెక్షన్

విదూరం

హాహిసీ చిత్రము

పెద్ద మనుషులు

రచన
డి.వి.నరసరాజు

*

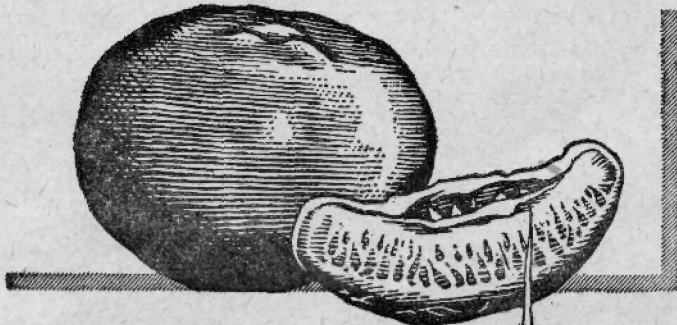
నిర్మాత దర్శకుడు -
కే.వి. రెడ్డి B.Sc. (HONS)

మనిషికి ప్రాణంకంటే గూడ సీతిప్రధానం!
యీపరమసత్య నిరూపణే యీ చిత్రానికి
ప్రధాన లక్ష్యం!

సువాసన మోరకు
సుప్రసిద్ధమైన
దసరా దర్బార్
పుష్ప రంజిన్
అగరవత్తులు

మాడర్ ఇండియా ట్రేడింగ్ కంపెనీ, బెంగళూరు.2.

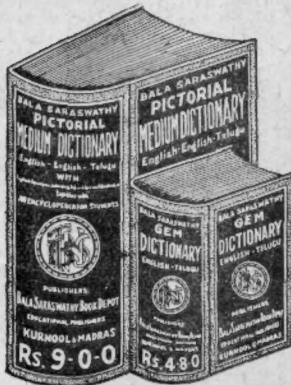

తాజా పండ్లు మధ్యగల

స్వీట్స్ స్వకస్మిద్ధమైన విటమిన్లు గలవి
—యివి కాక క్రీమ్ టాఫీస్, చాక్లెట్స్
చక్కెర లాఠీస్, పెప్పర్ మెంట్
లాతెంజీస్, యింకా ఎన్నో వందల
రకాలు దొరకును.

ఇండియా లోని ఏకైక ఎయిర్ కండిషన్డ్ స్వీట్స్
ప్లాంట్ లో తయారు చేయబడిన శ్రేష్టమైన స్వీట్సు.

మీ డిక్షనరీ

Balasaraswathi Pictorial Medium Dictionary

ENGLISH - ENGLISH: TELUGU

with English Synonyms, Antonyms, Definition sand Illustrations together with an Encyclopedia for Students

విద్యార్థులారా:

మా డిక్షనరీ విద్యార్థులకు-విజ్ఞానవేత్తలకు నిత్యం వారు చేసే విద్యా వ్యాసం గంలో ఎంతో ఉపయోగపడుతోంది. సేవకువేలు దీనివల్ల నేడు లాభపడుతున్నారు. విజ్ఞానం కావాలని, అంగ్లభాషలో పరిశ్రమ చేయాలని అనుకొనేవారందరికీ చేదోడు వాదోడుగా వుండి, మీకా భాషలో శక్తిసామర్థ్యాలు తక్కువగావున్న లోపాన్ని తీర్చ గలదు. ఇందులో మీకు అవసరమైనట్టి వదాలన్నింటిని కూర్చి సరిక్రొత్త పద్ధతిలో

(English to English and Telugu and English synonyms, Antonyms,

Definitions, and Illustrations together with an Encyclopedia for students) చేర్చి అందము చందము లోలి కేట్లుగా ముద్రించినాము. విద్యకు - విజ్ఞానానికి పరీక్షలో విజయానికి మీకు ఈ డిక్షనరీ ఎంతైనా తోడ్పడగలదని హామీ యిస్తున్నాము. పూర్తి క్యాలికోబైందు మీడియం డిక్షనరీ ధర రు. 9-0-0. జెం డిక్షనరీ ధర రు. 4-8-0. తక్కువ వెల: ఎక్కువ విలువ: అవకాశాన్ని జారవిడుచుకోకుండా జాగ్రత్తపడాలని మిమ్మల్ని ప్రత్యేకంగా కోరుతున్నాము.

బాలనరస్వతి బుక్ డిపో, పోస్టు బాక్సు నెం. 3 కర్నూలు & మద్రాసు 1.

హిగ్గిన్ బాధమ్మ రైల్వే బుక్ స్టాలులలో దొరుకును,

డొంగ్రేగారి

బాలామృతం

బలహీనమైన బిడ్డలకు పుష్టినిచ్చి, పండ్లు మొలిచేటప్పుడు అయ్యే విరేచనములు నిలిపి, బలమును ఆరోగ్యము నిచ్చును.

K. T. Dongre & Co., BOMBAY-4

పేరొందిన చందమామ బృందంతో మరిఒక భాష

(గుజరాతీ) చందోమామ

వెలుపడబోతున్నదని ప్రకటించుటకు

కుతూహల పడుతున్నాము

★

నంవత్సర చందా

విడి నంచిక

రు. 4-8-0

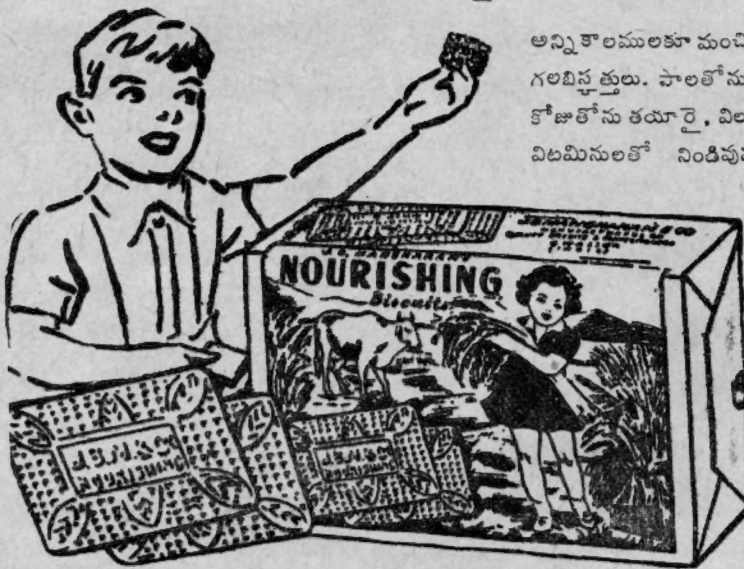
0-6-0

★

ఏజన్సీ పరతులకు వ్రాయండి

చందమామ పబ్లికేషన్స్, మద్రాసు-26

ఆది మధురమైనది ...

అన్నికాలములకూ మంచి దుని
గలబిస్తత్తులు. పాలతోను, గ్లూ
కోజుతోను తయారై, విలువైన
విటమినులతో నిండివున్నది.

జె. బి. మంఘరామ్ & కో.,
గ్వాలియర్.

నరిషింగ్
బిస్కట్లు

ఎనుగు

మార్క్

‘మైసూర్పాక్’ మిఠాయి

చిన్నపిల్లలకు ఎంతో ఇష్టం
మీరు అనేక రకాల మిఠాయిలు
రుచిచూసివుంటారు. అయితే ఒకసారి
ఎనుగు మార్క్ “మైసూర్పాక్”
రుచిచూడండి. ఆ కమ్మదనం, ఆ రుచి
చూశాక దాన్ని వదలరు. రుచితోపాటు,
ఆరోగ్యమివ్వగల శక్తి నిండివున్నది.

కానీ, అర్థజ్ఞా, అజ్ఞాలకు బిళ్లలరూపంలో
చిన్న, పెద్ద పాపుల్లో దొరకును
విజంట్లు లేనిచోట్ల విజంట్లు కావాలి

ఎ. ఎన్. వి. ఎన్. ఎమ్. & బ్రదర్స్
22, అప్పమేత్రి పీడి, మన్నడి, మదరాసు - 1

సకల దంత వ్యాధులకు

కోతిమారు
నల్లపండ్లపాడి

ప్రతిదోట
దొరకును.

నోగి అండ్ కో
87, బైనాబజార్ రోడ్, మద్రాసు-1

స్థాకిష్టులు: బ్రేడ్ ప్రామోటింగ్ కార్పొరేషన్
పోస్టుబాక్సు నెం. 50, విజయవాడ-2.

చందమామ

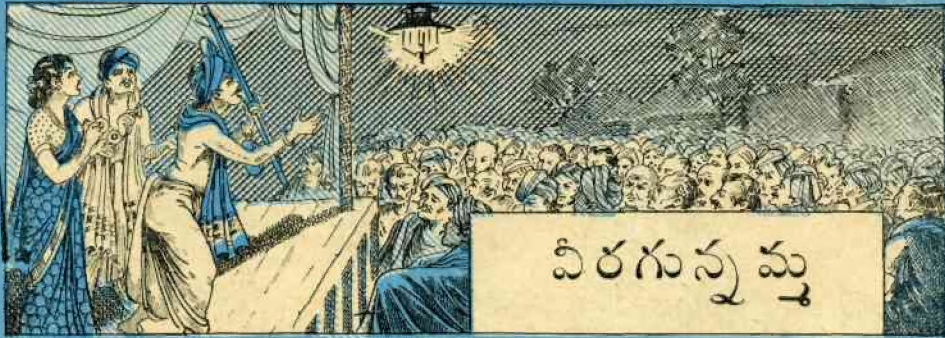
నంచాలకుడు : 'చక్రపాణి'

మన చందమామ ప్రారంభించిన పోటీలలో పాఠకులు ఎంతో ఉత్సాహాన్ని కనబరిచినందుకు సంతోషం. పరిశీలన జరుగుతున్నది. అన్నట్టు- కథలపోటీకి గడువు మార్చి 15-వ తేదీవరకూ ఉన్నది; తెలుసుకదా! ఈ సంచికలో మీరు ముఖ్యంగా గమనించతగినది గేయకథ. ఇది బ్రిటిషువారి పరిపాలనలో జరిగిన ఒక సంఘటనకు 'నృత్యగానం'. దీనినే చిన్నమాటలలో 'బుర్రకథ' అంటున్నాము. ఈ రకం కథలు ఇంతవరకూ ఏదైనా ఉద్యమం ప్రచారం చేయటానికి సాధనగా ఉపయోగపడుతున్నవి. కాని, మంచి చారిత్రక గాథలు ఎంచి బుర్రకథలుగా తయారుచేసి ప్రదర్శిస్తే, రక్తి కడతాయి. పైగా వినేవాళ్ళ మనస్సుకు బాగా నాటుకొంటాయి. ఇప్పుడి 'వీరగున్నమ్మ' కథ మీకు యెలా నచ్చిందీ వ్రాస్తారుకదా!

సంపుటి 14 : మార్చి 1954 : సంచిక 3

SANKAR.

వీరగున్నమ్మ

[మన తెలుగుదేశంలో విశాఖజిల్లా పేరు అందరికీ తెలిసిందే. అక్కడ రాజమణిపురం అనేచోటున జరిగినటువంటి చిత్రకథ ఇది—]

వినవే ముద్దుల చిట్టిచెల్లెలా

వీరవనిత చరితం

నరనరాలును జలదరించు నవ

నారీమణి కథనం

తరతిరాలు విక్రమతులు చిలికే

తరుణి వీరచరితం

భారతీయ రైతాంగ చరిత్రకు

[ప్రాణంపీ కథనం

సానుమాను గున్నమ్మ చరిత్రం

నమరసార భరితం!

॥ తం ॥

సానుమాను గున్నమ్మ చరిత్రం వింటే
పల్లెటూరి ప్రజలే కాదు, భారతీయులంతా
ఆనందంతో గంతులేస్తారు.

భాయి భళానోయి తమ్ముడా - సై

భాయి భళానోయి - దాదానా!

నుందరాల రైతుసీమరా - సై

‘మణిపుర’ నగరపు భూమిరా - సై

అందు దివాను రాబందురా

మందుడై ప్రజల బాధించెరా

పందుంపుల్లలకున్ను పన్నురా - సై

నందు జిక్కిన జప్తు చేయురా ॥

ఆ మణిపుర దివాను బహు కఠినుడు.

రైతులను ఘోరంగా పీడిస్తూ, పందుం
పుల్లలకుగూడా పన్ను విధించేవాడు. రాను
రాను ఆ రాజ్యంలోని రైతుల స్థితి అతి
దుర్భరమైపోయింది.

మణిపుర నగరపు ప్రజల బ్రతుకులే

మందీర ఓరీ తెలుగన్నా

ఎందుగన్న రైతాంగము రోదన

కుందిరి జనములు ఓరన్నా

క్రిందు మీదయి రైతుల బ్రతుకులు

[మందే జీవనా లోయన్నా

పందలాదిగా పేదల నెత్తురు

చిందిపాయెరా ఓరన్న

ఎందరున్న యింకెందరున్న మరి

యెందరున్న మేలేమన్నా!

అత్తింటి సొమ్మును అల్లుడు దానంచేసి
నట్టు ప్రజల సొమ్మునంతా దేపిడిచేసి
దివానుగారు జమీందారువారి ధనాగారాన్ని
నింపివేస్తున్నారు. ఇట్లావుంటే, రైతులు
అందరూ ఒక్కటై 'అటవి సత్యాగ్రహం'
చేయాలనుకున్నారు. అటవి సత్యాగ్రహం
అంటే రైతులు స్వేచ్ఛగా అడవిలో కట్టే
కంపా కొట్టి తెచ్చుకోవడ మన్నమాట.

అటవి సత్యాగ్రహము చేయగా

పట్టు బట్టినారు

చిటికెలోన ఆ మణిపుర వీరులు

చెట్లా పట్టాల

దట్టిలన్నీ విగగట్టారు

కట్టుగ నడిచారు

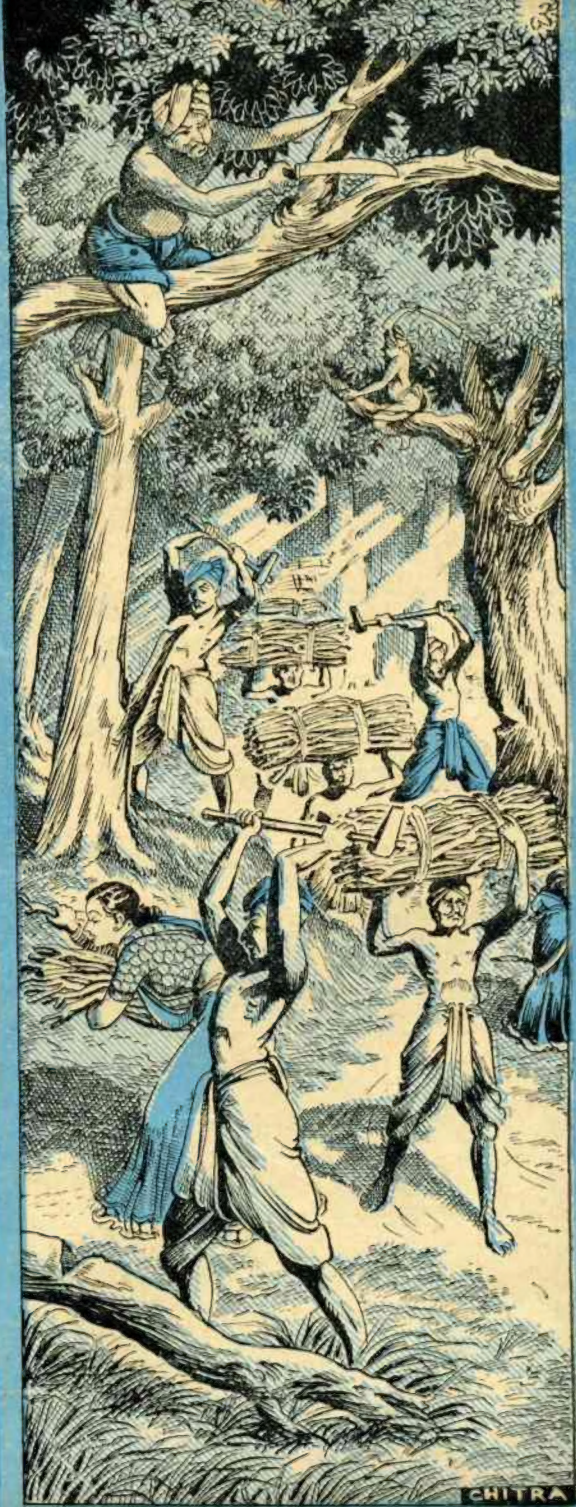
జేజే గాంధీ జేజే యనుచు

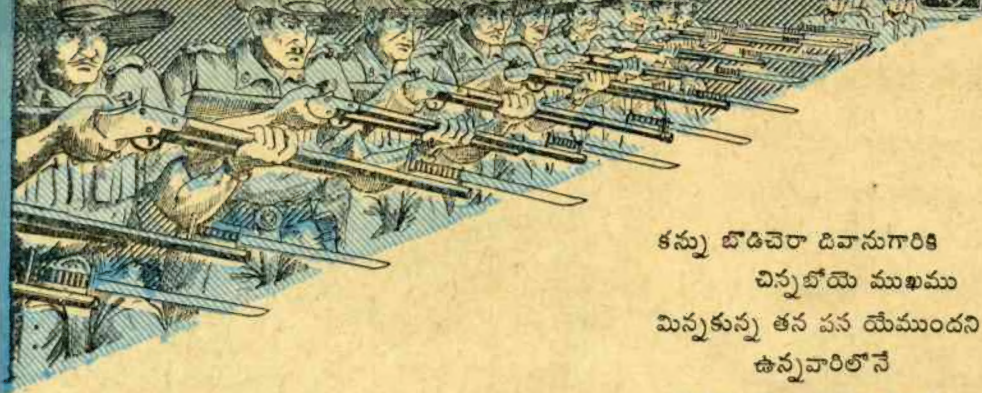
జేలు మారుమోగ

కత్తులు గొడ్డళ్ళు, ఎత్తి నరికిరి

సత్తు జూపి అడవి!

కుక్క కాటుకు చెప్పుదెబ్బ అన్నట్టు
చిపురుపుల్లలనుగూడా ముట్టుకోనివ్వక;
లేగదూడనుగూడా కాళ్ళాడనివ్వక అడవి

యంతా ఏడబ్బసామ్మనుకొన్న జమీందారీ
దివానుకు తగిన కాస్త జరిగింది.

విజయోత్సాహము మిన్నముట్టగా

విజయలక్ష్మి తోడ

విజయ సారథులు రైతువీరులు

విజయంబుల నిరుల

జై జై గాంధీ జై జై యంటూ

జయహేమల తోడ

కట్టెలు కొట్టి మోపులు కట్టి

కట్టెబండ్ల నింపి

పడ్ల కుప్పె గిగిరెట్ల మ్రోతలు

ఘల్లు ఘల్లుమనగ

పల్లె చేరి ఉల్లాసంబుల ధర

వెల్లువ లుప్పొంగ

గెలుపు మాది యని పులకరించి కో

లాటము లేకారు!

చిలకమ్మ సీరె సింగారించేలోగా పట్టణం
మాటుమణిగిందన్నట్టు దివానుగారు తన
రథ గజ తురగ పదాతి సేనలను పల్లరించే
లోగానే అడవి కొల్లబోయింది.

కన్ను బొడిచెరా దివానుగారికి

చిన్నబోయె ముఖము

మిన్నకున్న తన పన యేముందని

ఉన్నవారిలోనే

ఎన్నికైన తన బంటుల బలిచి

సన్న దండు జేసి

మిన్నుమన్ను ఏకం జేస్తానని

కన్నుగీటి నడిచె

వెన్ను జూపక కట్టెలన్నిటా

తన్ని తెత్తుననుచు!

ఒట్టి గొడ్డుకు అరుపు లెక్కువన్నట్టు ఈ
విధంగా వాగుతూ వెళ్ళాడుగాని అక్కడ
వీడి బుడబుడక్కలేమీ వాగలేదు. మొరిగే
కుక్క కరవదుగదా? అందుకే మళ్ళీ తిరిగి
తన దివానానికి వచ్చేశాడు.

కలేకట్టురు పొలీస్ మూకల

బలగము దీసుకొని

లతి, తుపాకులు, బోయినెట్టు చుర

కత్తుల నెత్తుకొని

పండుల్లాగా తిని బలిసిన ఒక

మందను బిలుచుకొని

మణిపుర రైతాంగ వీరులా

మదము నణతునంచు

పల్లెసీమల కొల్లజేయ నా

కల్లను దూరాడు!

చందమామ

నమిలేవాడికంటే మింగేవాడు ఎక్కు
వన్నట్టు అసలు జమీందారుతోనే వేగలేక
చస్తుంటే ఈ కలేకట్టు బయలుదేరాడయ్యా
దొర! ఇక చూడమన్నాడు కలెక్టరు తన
భద్రాఖా, చూచుకో—!

అన్యాయముగా ఏడుమందిని

అరెస్టు చేశాడు

ఏమి న్యాయమని జామీ నడిగిన

ఇచ్చినారు మొదట

కానీ వెంటనే అరెస్టులంటూ

కదం త్రొక్కివారు

జాలిమాలిన తిట్టు రైతుల

తూలనాడినారు

ఖానీకైనా నిద్రంబని తమ

పూనిక తెలిపాడు!

ఇంత దౌర్జన్యానికి దిగిన కలెక్టరును
చూచిందే గ్రామస్థులకు రోసం పొంగి
పోయింది. ఆ పల్లెటూరి పడతులలో సాసు
మాను గున్నమ్మ ఈ కుక్కరో సా ల తో
ముందుకు వచ్చి నిలబడింది.

సాసుమాను గున్నమ్మ రోసముల

త్రాసులాగ లేచె

మీసాలున్న మొగరాయుల కిది

వీనము సరిగాదు

మోనము జేసి నెత్తురు కుడిచే

దాన్యపు బ్రతుకేల?

కాను లేదు ఒక కచ్చె లేదు అది

యాసలు మీకేల?

పాశబద్ధులను జేసి రైతులను

తీసుకుపోలేరు.

అంటూ పొలికేక బెట్టి కలెక్టరు కారుకు
అడ్డంగా వచ్చి నిల్చుకొన్నది. ఇక కలెక్టరు
పూరుకుంటాడా?

కన్ను గీటెరా కలెక్టరవ్వుడు

కానిస్తేబులును

బోయినెట్టుతో రొమ్మున పొడిచె

బాబు కటికవాడు

గాయము దిన్న ఆడునింగమై

పోయి రేగె నామె

అంతలోనే ఒక తుపాకిగుండు

గొంతున దూసింది

చిందిన నెత్తురు చిందుతుండగా

ముందు కురికెనండీ!

బహన్ భళాభళి సాదరీ - సై

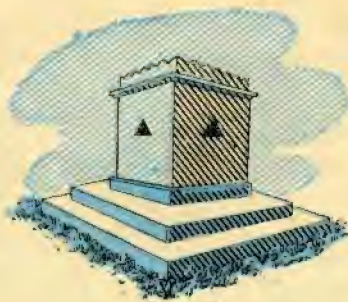
బహన్ భళాభళి చెల్లెలా - సై ॥

చిమ్మే నెత్తురు చిమ్మగా - పై
కుమ్మున రోసము రేగెరా
ప్రళయకాళియై నిలిచెరా
ఆదిశక్తిలా లేచెరా
గొడ్డలి గిరగిర త్రిప్పెరా - కను
గ్రుడ్ల నిప్పులను రాల్చెరా!
సత్యభామలా పొంగెరా
రుద్రమాంబలా లేచెరా
మంటిలో బుట్టిన బిడ్డరా
మంటలై ధగధగ మండెరా!
మింటిలో మక్కలు రాలె ము
క్కంటి చిమ్మలా లేచెరా....
కంట జూచు యా నీచుఁ
తుంటరితనముల మాన్పెరా
చలిపెట్టి పాలికేక బెట్టెరా
బలములన్ని మూర్తిమోగెరా!

ఈ విధంగా చెలరేగిన వీరగున్నమ్మను
చూచి అధికార్లు భయపడిపారిపోయారు. గడ
గడ పనికిపాటున్నారు.

ఆరెరే పల్లెల పడుచు బాపురే
తరముగాదు నిలువ
రైతువనితరా రణమునందు మన
పతనము దప్పదురా
ఈ తిరుగనే వ్రాసె మృత్యువు
వాత బడగ మనకు
గురితో గుండెకు
నూటిగ రెండు
గుండ్లు పదలమనెరా!

ధణ ధణ ధణ ధణ తుపాకిగుండ్లు
ధాండామ్మని మ్రోగె
రెండు గుండ్లు ఆ గుండెల దూసె
నిండుతల్లి ఆకటా!
నేల వాలె మన వీరబాల యిం
కేల జీవనాలు
రైతువీరులు రైతుశూరులు
రైతు ధీరులండీ
కళ్లి కాళయ నార్ల జగ్గయ
కాలి కూలినారు
దండపాణి నారాయణ వీరులు
విక్రమాలు చిల్కి
వీరస్వర్గము నలంకరించిరి
వీరవనితలేనే!

మీనములుంటే చాలదు. రోసము, పరు
సముగూడా వుండాలి. ఇంత పట్టుగా పోరాడి
ఆనాడు వీరస్వర్గం అలంకరించింది గనుకనే
ఆ గ్రామానికి 'వీరగున్నమ్మపుర'మని పేరు
పెట్టారు. ఆమెకొక సమాధి నిర్మించి నేటికీ
వీరపూజ చేస్తున్నారు. తెలుగు దేశాని కదొక
యాత్రాస్థలం గదా! ఆమెతోపాటు స్వర్గసు
లైన ఆ నలుగురూ చిరంజీవులు గదా!

ఓ వీరగున్నమ్మ
ఓ రైతువీరమ్మ
జోహార్లు జోహార్లు
తల్లీ!
ఓ ధీర రైతాంగనా
వీరదేవతా
జేజేలు జేజేలు తల్లీ!

మట్టిబుర్ర

పూర్వకాలమందు, బ్రహ్మదత్తుడు కాశీ రాజ్యాన్ని పరిపాలించేటప్పుడు, బోధిసత్వుడు ఒక కోతిగా జన్మించాడు. గంగా నదీతీరాన ఒక రావిచెట్టుమీద తన ఉనికి విర్రుచుకొన్నాడు.

నది నిండుగా క్యూరమైనటువంటి మోసకారి మొసళ్ళు ప్రవాహజలంలో విహరిస్తూ వుండేవి.

దుష్టమైన ఇటువంటి మొసళ్లనుగురించి జాగ్రత్తగా ఉండాలనీ, ఎన్నడూ చెట్టుదిగ కూడదనీ, బోధిసత్వుడైన కోతి తక్కిన కోతులన్నిటికీ హెచ్చరిక చేస్తూవుండేది.

ఒకరోజున నదిలో వుండే తల్లిమొసలి తన బిడ్డతో "నాయనా!—నాకు ఎంతో కాలంనుంచి కోతిగండె తినాలనివున్నది. నా కోరిక తీర్చువా?" అన్నది. అందుకు మొసలిపిల్ల 'అమ్మా!—కోతులు చాలా తెలివైనవి. అదీగాక, అవి చెట్టునుండి

చెట్టుకు గంతులేసి పారిపోతాయి. ఎట్లా పట్టేది?' అని తన సంశయం చెప్పింది. తెచ్చేతిరాలి అనిపట్టుపట్టింది తల్లిమొసలి.

మొసలిపిల్ల పోయి రావిచెట్టుకు చుట్టూ చుట్టూ తిరిగింది. పైనున్న కోతులు కొమ్మలూ రెమ్మలూ విరిచి దానిమీద పడ వేయసాగినై.

ఉన్నట్టేవుండి, కొన్నికోతులు నీటి సమీపాన వుండే కొమ్మలకు దిగివచ్చినై. వాటితో పిల్లమొసలి 'వేయి తమ్ముల్లారా!—ఎంతకాలమైనా మీరు ఈ చెట్టుపైన కూర్చోని కాలక్షేపం చేయటమేకాని, ఈ ప్రపంచంలో యెటువంటి చిత్రవిచిత్రాలున్నవో మీకు తెలియదుకదా! ఈ నది మధ్యని పరమసుందరమైన ఒక ద్వీపమున్నది. ఆ ద్వీపంలో చక్కటి మామిడి చెట్టున్నది. రండి నాతో చూపిస్తాను' అని ఎంతో తియ్యగా చెప్పింది.

ఈ మాటలు చెవిని పెట్టలేదు. చెప్పలేని సంతోషంతో ఆ పిల్లమొసలి నదిలో ఈడుకు పోతున్నది. అలా పోయి పోయి, గభీమని నీటిలోపలికి మునిగిపోయింది!

అప్పుడు కోతిపిల్ల భయంతో మొసలిని అదిమిపట్టుకొన్నది, చేతులతోనూ, కాళ్ళతోనూ. పైగా ఉక్కిరిబిక్కిరి అయింది.

పిల్లమొసలి మళ్ళీ ఒకసారి పైకివచ్చింది. వెళ్ళంతా తడిసిపోయిన కోతిపిల్ల కళ్ళు తుడుచుకుని, 'మొసలి మొసలి! ఎందుకిలా చేశావు?' అని అడిగింది.

'నిన్ను నేను చంపేస్తా... నువ్వు చచ్చేదాకా నిన్ను నీళ్లలో ముంచి వుంచుతా' అన్నది తాపీగా పిల్లమొసలి.

'ఎందుకు నన్ను చంపేది? నువ్వు నాకు నేస్తానివని నమ్మికదా వచ్చాను?' అని ప్రశ్నవేసింది కోతిపిల్ల, అమాయకంగా.

'ఎందుకేమిటి?—మా అమ్మకు ఎన్నాళ్లనించో కోతిగుండె తినాలని అమిత కోరికగా వుండటం. నిన్ను పట్టుకపోయి మా అమ్మకు వప్పగిస్తా' అని చెప్పింది.

'ఓయి పిచ్చిఅన్నయ్యా! ఈపాటి మాట ఇంచాకనే చెప్పవైతివే! నువ్వు మామిడి పళ్లమాట చెప్పగానే నేను ఉన్నపాటున వచ్చేశాను. నా గుండెకాయ ఆ చెట్టు

ఈ మాటలు వినేసరికి కోతులకు నేరు ఊరింది. 'ఐతే నేస్తం! మాకు ఈతరాదు. మేము ఎలా రాగలం?' అని అడిగినై.

'అయ్యో, అదీ ఒక సమస్యేనా? రండి. నా వీపుమీద యెక్కికూర్చోండి. మిమ్మలి నందరినీ చిటికసేపటిలో తీసుకపోయి ఆ తోటలో దిగబెడతా' అన్నది ధీమాగా.

'సరే. మరైతే నన్ను తీసుకువెళ్ళు' అంటూ ఒక చిన్నారి కోతిపిల్ల తయారు పడింది. తక్కిన కోతులు వద్దని చెప్పినా అది వినలేదు. 'మొసలి మోసకారి. జాగ్రత్త!' అని అవన్నీ ఒక్కపెట్టిన ఘోష పెట్టాయి. కాని, కోతిపిల్ల తన ఉత్సాహంలో

మీదనే ఉండిపోయే!' అన్నది. ఈమాటకు ఆ పిల్లమొసలి కళ్ళు విటకరిస్తూ, వెరిగా చూచింది. 'మరైతే, నీ గుండెకాయ నీతో కూడా ఉండదా?' అని అడిగింది.

'అబ్బే!—కరీరానికల్లా గుండె ముఖ్యమయిందికదా! దాని నెప్పడూ చెట్టుకు వేలాడదీసి, భద్రంగా కాపాడుకుంటాను. ఎంతో పని వుంటేకాని, పైకి తీసుకురాను' అని చెప్పింది. "నీకు ముఖ్యంగా నా గుండెకాయ అవసరమేఅయితే, మనం మళ్ళా చెట్టుదగ్గరకు పోవాలి. కాని మనం, నువ్వు చెప్పిన ద్వీపం దగ్గరకు వచ్చేసినట్లుండే. నన్నక్కడ దిగబెట్టు. ముందు కాసిన్ని మామిడిపళ్ళు తినిపస్తా' అన్నది.

'ఉహు!—అలాకాదు. పళ్ళు తరవాత తిందువుగాని. ముందు నాకు నీ గుండెకాయ కావాలి. పద, చెట్టుదగ్గరకు పోదాం' అని తొందరపెడుతూ, గజగబ కోతిపిల్లను తీసుకపోయి చెట్టుకు చేర్చింది పిల్లమొసలి.

కోతిపిల్ల చెంగున చెట్టుమీదికి ఒక్క గంతువేసింది. పైన కూర్చోని కిచకిచ లాడుతూ, 'ఓయి మట్టిబుర్రా!—రా, పైకిరా, నా గుండెకాయ తీసి పట్టుకెళ్ళుదువుగాని...' అంటూ పెటకారం చేసి, కొన్ని కొమ్మలు విరిచి పిల్లమొసలిమీద పడవేసింది.

పిల్లమొసలి తనపైన పగవట్టిందని తెలుసు కోతిపిల్లకి. ఈ చెట్టుమీద ఉండటం ఎప్పటికైనా ప్రాణాంతకమేనని తలచి, అది దూరాన వుండే మరొక చెట్టుకు తన బన మార్చింది. అనాడుకసిపూనిన ఆ పిల్లమొసలి ఎలా కనిపెట్టిందో, కోతిపిల్ల బన మార్చటం తెలుసుకొన్నది. సంబరపడి, పగలంతా అది ఆ రేవులోనే కాచుకొని వున్నది.

అక్కడ, నదికి మధ్యని ఒక లంక వున్నది. ఆ లంకనిండా బలేబన జామి చెట్లు, చెట్లనిండా పళ్ళూ కలకలలాడుతూ, గుమగుమ పరిమళిస్తూఉన్నవి. ఆ లంకకూ నది ఒడుకీ నడుమగా ఒక ఘనమైన

రాతిపలక ఒకటి వున్నది. కొతిపిల్ల చెట్టు మీదినించి లంకకు పాదామనె కుతూహలంతో ఆ రాతిపలకమీదికి ఉరికింది. అక్కడినించి లంకలోకి ఒక్కగెంతువేసి, పాట పట్టినన్ని పళ్లు తిన్నది.

పిల్లమొసలి నదిలోపలే పొంచివుండి, కనురెప్ప వాల్చుకుండా చూస్తున్నది. కొతిపిల్ల లంకనుండి తిరిగి వచ్చేటప్పుడు పట్టి వేదామని దాని వూహ.

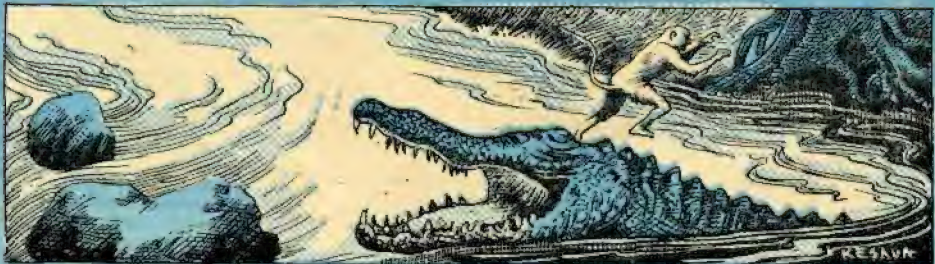
మాటు మణిగింది. కడుపునిండా పళ్ళు దట్టించిన కొతిపిల్ల మెల్లగా లంకనుండి మళ్ళీ రాతిపలక మీదికి దిగింది. ఐతే 'పొద్దుటికంటే ఇవ్వడీ రాతిపలక పెద్దదిగా కనబడుతున్నదే, కొంపదీసి ఏ మొసలయినా ఇక్కడ పడుకొలేదుకదా. ఏమో!—కని పెట్టడం చాలా కష్టం, అందులోనూ ఈ మసక చీకటిలో...' అని మనసులో అనుమానించింది కొతిపిల్ల. కేకలు పెట్టింది. అనుకొన్నట్టుగానే, కొంతసేపటికి మొసలి

కదిలి, నోరుతెరిచింది. 'అసి, నీ దుంప తెగా!—తలచినంతా అయిందే! సరే. ఇంకిప్పుడు యెలాగో నీ బొనులో చిక్కుకొన్నాను. తెరు, నీ నోట్లోకి ఉరుకుతా...' అన్నది కొతిపిల్ల.

మొసలి నోరు తెరిచినప్పుడు కళ్ళు మూసుకుంటుంది. ఈ కిలకం తెలుసుకొతిపిల్లకు.

సంతోషంకొద్దీ పిల్లమొసలి నోరు తెరిచింది. అంటే కళ్ళు మూసుకున్నదన్నమాట. కొతిపిల్ల యెగిరి గంతేసింది. ఎక్కడికి? మొసలి నోట్లోకి కాదు! దాని బుర్రమీదికి. పిల్లమొసలి బుర్రమీదినించి ఒక్క ఊపుతో అది తన చెట్టుమీదికి ఉరికి, క్షేమంగా కొమ్మమీద కూర్చుంది.

తెల్లబోయిచూచింది పిల్లమొసలి. 'ఓసీ, మట్టిబుర్రా!—నీవేనా నామీద పగపట్టడం?' అని కిచకిచలాడుతూ చిబ్బారుకొమ్మకంటా వెళ్లిపోయి వెక్కిరించింది కొతిపిల్ల.

మామూలు

KE5AYK

కరణం భీమరాజుగారంటే అగ్రహారంలో అందరికీ హడలే. పెద్ద ఉద్యోగస్థులు సైతం భీమరాజు పేరు చెబితే జడుస్తారు.

ఆ వూరికి ఒకసారి ఒక గొప్ప జ్యోతిష్కుడు వచ్చాడు. ఊళ్లో పెద్దలందరికీ బాతకాలూ, హస్తాలూ చూచి చెప్పి, ఏదో బహుమతులు తెచ్చుకొన్నాడు. చివరికి, ఊళ్లో కరణంగారి దర్శనానికి వెళ్ళాడు.

కరణంగారు అరుగుమీద కూర్చోని, లెఖ్కులు వ్రాసుకొంటున్నారు. 'నమస్కార మండి బాబూ!' అన్నాడు జ్యోతిష్కుడు.

'దయచేయండి, దయచేయండి!' అన్నాడు రీవితో కరణం భీమరాజు, చేతిలో కలం కిందపెట్టుతూ. కుశలప్రశ్నలయినై. జ్యోతిష్కుడు తను వచ్చిన పని చెప్పి, కరణంగారి హస్తం చేతపుచ్చుకొని అవరి మితమైన ఆసక్తితో ప్రారంభించాడు: "ఆహహ, భలే జాతకం కదండీ! నని

విడింట ప్రవేశించడంతో తమరు ప్రభువులయ్యారు. సార్వభౌమపదవి అలంకరించ వలసిన దివ్యజాతకం. అందుకనే మన గ్రామానికి తమరు కేవలమూ మకుటం లేని మహారాజులయ్యారు!" అంటూచెప్పాడు.

చూడటం అంతా అయింతరువాత, "సరి, హస్తసాముద్రికానికి మీ మామూలెంత?" అని అడిగాడు కరణం భీమరాజు.

"దానికేముందండి? ఎవరి సంతోషం కొద్దీ వారు ఇస్తారు. లేనివాళ్ళు కూడా నాలుగు రూపాయలు తక్కువ లేకండా ఇచ్చారు. ధర్మప్రభువులు. గ్రామానికి మహారాజులు! తమదగ్గర బేరాలేమిటి?" అన్నాడు జ్యోతిష్కుడు.

"మరి, మునిసిబుగారూ, వెలందొర పుల్లయ్యగారూ, చిన్నపరాజుగారు—పెద్ద పెద్దలంతా వున్నారుకదా! చూడలేక పోయారా?" అన్నాడు భీమరాజు.

“క్షమించాలి. ముందుగా వారిని చూచుకునే పచ్చానండి, పచ్చేదారిలోనే కదా అని” అన్నాడు జ్యోతిష్కుడు.

“మరైతే, వసూలు ఏమాత్రం?” అని మళ్ళీ ప్రశ్నించాడు కరణం.

‘అయ్యా! నెలా పదిహేను రోజుల నుంచి ఈ అగ్రహారం చుట్టుపక్కలే సంచారం చేస్తున్నాను. నిబానికి, ఈ గ్రామానికి లన్ని లక్ష్మికి నివాసాలే. అందులోనూ మన గ్రామంలో అదరణ మరీ ఎక్కువ. విద్యలు పోషించే మహదాతలంతా ఇక్కడనే వున్నారాయె...’ అన్నాడు.

‘అదేనయ్యా, నీకు పదిరాళ్ళు దొరికినవి అంటే మాకదే సంతోషం. మా గ్రామానికి ఎవరైనా మీవంటి విద్వాంసులు వచ్చారంటే ప్రోత్సాహమివ్వాలికదా!’ అన్నాడు కరణం.

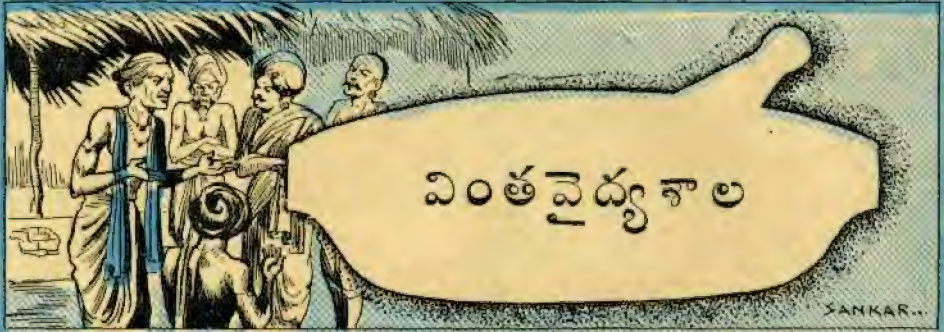
పొంగిపోయాడు జ్యోతిష్కుడు. ‘దాపరిక మెందుకు బాబూ? సుమారు రెండువందలు వసూలుంటుందండి’ అని చెప్పాడు.

భీమరాజు చిరునవ్వు నవ్వుతూ, “భేష్! చెప్పావు కావేమయ్యా, పిడుగ!—అట్లైతే మీరు చెప్పిన మొత్తంమీద రూపాయికి అయిదు దమ్మిడిలు చొప్పున వచ్చే ఐదు రూపాయాల పావలా, కరణం మామూలు ముందు జమకట్టండి. మామూలు కట్టాలన్నది చిన్న పిల్లవాడికికూడా తెలుసునే! ఇందులో మీ మామూలు నాలుగు రూపాయలు మిసహాయిం చుకొని తక్కిన రూపాయిపావలా కట్టేయ్యండి. తీరిపోతుంది’ అన్నాడు.

బిత్తరపాపాపాడు జ్యోతిష్టుడు. కరణం బాబుదగ్గర వుంటే ఇంకా యేం ప్రమాదమోనని హడలుతూ, అతను రూపాయ పావలా వెంటనే కట్టేసి, కిక్కురుమనకుండా అక్కడ నుండి వెళ్ళిపోయాడు.

నాటినుంచి ఆ జ్యోతిష్కుడు ఎవరికైనా చేయిచూచేవాడు కాని, కరణం అని తెలిస్తే మటుకి ఆమడదూరాన ఉండేవాడు.

వింతవైద్యశాల

SANKAR...

చంద్రనగరానికి రాజు ఆనందగజపతి. ఆయన మంత్రి స్థిరబుద్ధి. స్థిరబుద్ధి మిక్కిలి తెలివిగలవాడు. అతని తెలివితేటలవల్లనే రాజ్యంలోని ప్రజ సుఖంగాను, ఎంతో ఆనందంగాను ఉండేవారు.

ఒకప్పుడు గజపతికి గుండెజబ్బు చేసింది. ఘన వైద్యులంతా అశ వదులు కొన్నారు. చివరకు రామయ్య అనే పల్లెటూరి వైద్యుడు వచ్చి, రాజుగారి జబ్బును మూడురోజులలో క్షుద్రించేశాడు. రామయ్య సమర్థతకు మెచ్చి, రాజు అతనిని తన ఆస్థాన భిషగ్వరునిగా నియమించాడు. నాటినుంచీ రామయ్యకు పేరుప్రతిష్ఠలు పెంపొందసాగినై.

కొన్నిరోజులకల్లా కోటలో రాణిగారికి జబ్బుచేసింది. అప్పుడుకూడా రామయ్య అద్భుతపల్లనైతేనేమి, రాణికి ఆయుర్దాయం బాగుండటంవల్లనైతేనేమి, జబ్బు నయమై

రామయ్య మందువల్ల రెండునెలలలో పూర్తిగా కుదిరిపోయింది. అంతటితో రామయ్యకు యిదివరకు ఇచ్చే జీతానికి రెట్టంపు మంజూరుచేశాడు రాజు.

పల్లెటూరి వైద్యుడైన రామయ్యకు ఇంత శీఘ్రకాలంలో పేరు ప్రఖ్యాతులు, ధన సంపదలు కలగటంవల్ల, అతనికి గర్వం హెచ్చింది. ఎవరినీ లక్ష్యంచేయని రోజులు వచ్చాయి. 'రాజుగారిని, రాణిగారిని మృత్యువునుంచి కాపాడిన దేవుడను నేను' అని బడాయిలు కొట్టుతూఉండేవాడు.

ఇదివఱకు ప్రతిరోజూ రాజ వైద్యశాలకు వెళ్లి, రోగులను పరీక్షచేసి మందులిచ్చే రామయ్య, రానురాను తన ఇష్టం వచ్చినప్పుడే వైద్యశాలకు వెళ్ళటం మొదలెట్టాడు. నెలనెలా వైద్యశాలమీద వినియోగించమని రాజు ఇచ్చే అయిదువందల రూపాయలూ మందులు కొని, వాటిని వైద్య

సంఖ్యకు యిప్పుడు నాలుగురెట్లు హెచ్చి నందువల్ల రోగులకోసం వినియోగించమని ఇచ్చే డబ్బు నాలుగురెట్లు హెచ్చించితేగాని, వైద్యశాల నడపటం కష్టమని, దరఖాస్తు పెట్టుకొన్నాడు.

'వైద్యశాల ఖర్చుకు డబ్బు ఎక్కువ కావాలి' అని వచ్చిన దరఖాస్తు చూచి, రాజు చాలా కోపగించాడు. మంత్రి, తనూ వైద్యశాలకు వెళ్లి స్వయంగా అక్కడి పరిస్థితులు చూడాలని అనుకొని, వారం రోజులకు ముందుగానే రామయ్యకు ఈ సంగతి తెలియబరిచారు.

శాల రోగులకు వాడక, యింటికి వచ్చిన రోగుల కిచ్చి, వాళ్లవద్ద డబ్బు తీసుకోవడం ప్రారంభించాడు.

కొంతకాలమయేసరికి, వైద్యశాలలో వున్న రోగులందరూ రామయ్యమీద రహస్యంగా రాజుగారికి అర్థి పెట్టుకున్నారు. అర్థిని రాజు తన మంత్రికి చూపించాడు. ప్రథమ తప్పిదం కాబట్టి మంత్రి, కొన్నాళ్లు చూద్దామని రామయ్యమీద యేమీ చర్య తీసుకోకుండా ఉరుకున్నాడు.

కొన్నాళ్ళయిన తరువాత రామయ్య తనకు ఇచ్చే నెలజీతం చాలటంలేదని, తన వైద్యశాలలో ఇదివఱకు వచ్చే రోగుల

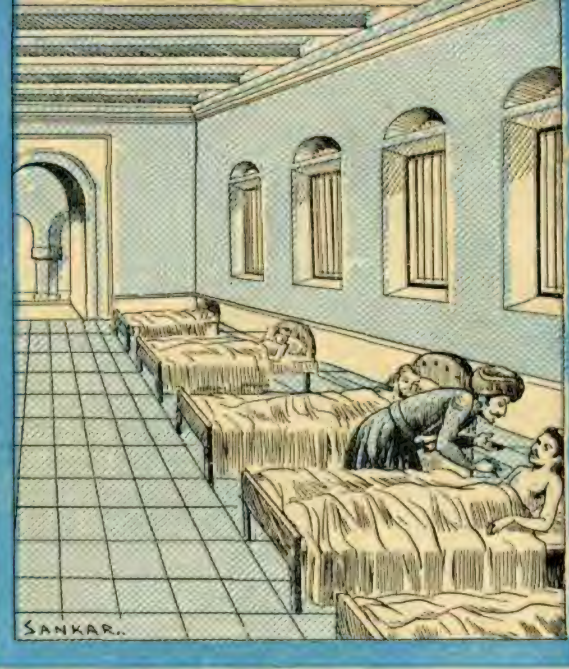
రాజు, మంత్రి రేపు వస్తారనగానే, అది వఱకు బహుకొద్ది రోగులే వున్న వైద్యశాల ఇప్పుడు, ఎలానో అనేకమంది రోగులతో నిండిపోయింది.

వస్తానన్న రోజున ఉదయమే మంత్రితో సహా వచ్చి, రాజుగారు వైద్యశాల ముందు గదిలో కూర్చున్నారు. మందుల ఖర్చులు, రోగుల సంఖ్యలు గల పట్టికలు తనిఖీ చేస్తూ, రామయ్యను రాజుగారు గాఢమైన ప్రసంగంలో పెట్టి వుంచారు. రామయ్య తన జీతం అభివృద్ధికోసం, వైద్యశాలకు ఎక్కువ డబ్బు మంజూరు చేయగలండు లకు రాజుగారికి అనేకవిధాలుగా నచ్చ

జెప్పతూవున్నాడు. రాజు వింటూఉన్నాడు. రాజుగారూ, రామయ్యా దీర్ఘసంభాషణలో వుండటం గ్రహించి, ఇదే సమయమని మంత్రి లోపల హాలులోవున్న రోగుల మంచాలపద్ధతు వెళ్లాడు. రామయ్య చేసిన కుట్ర ఇట్టే తెలుసుకున్నాడు మంత్రి. తగిన శాస్తి చేయాలని నిశ్చయించుకొన్నాడు.

మంత్రి మొదటి మంచందగ్గరకు వెళ్ళి, “నీ జబ్బేమిటి? నీవు యింకా యెన్నాళ్ళు యిలా బాధపడతావు? నేనొక రామబాణం లాంటి ఔషధం ఇస్తాను, పుచ్చుకుంటావా” అని అడిగాడు రోగిని.

వెంటనే రోగి “అంతకన్నా బాబూ! ఇవ్వండి” అని దీనంగా చెడుకున్నాడు. అప్పుడు మంత్రి “ఇది పరమ రహస్యం. ఎవ్వరికీ చెప్పనంటే, నీకది చెప్తాను” అన్నాడు. అందుకు రోగి, “నే నెవ్వరితోనూ చెప్పను” అని అంటూ మంత్రి చేతిలో చేయి వేశాడు. అప్పుడు మంత్రి “నాకీ చికిత్స ఒక సిద్ధుడు చెప్పాడు. అతడు హిమాలయా పర్వతాలమీద తన జీవితమంతా తపస్సు చేసి, ఫలితంగా ఈ విద్యను సాధించి, అతడు చనిపోయేముందు, ఈ రహస్యాన్ని నాకు వెల్లడించాడు” అని ఊరుకున్నాడు. “అదేమిటో సెలవిప్పించండి బాబూ!”

అన్నాడు ఆత్రంతో రోగి. అందుకు మంత్రి— “మీలో బాగా ఎక్కువ జబ్బుగా ఉండి, యిక ఎలాగా బతకడని అనుకునే రోగిని చంపివేసి, వాడిని కాల్చి, ఆ కాల్చిన బూడిదను, అనగా భస్మాన్ని తేనెలో కలిపి, మూడు రోజులు సేవిస్తే, సకల విధములైన రోగాలూ వెంటనే మాయమైపోతాయి. మనిషి జబ్బుకు మనిషి మందు! కాని అలా చనిపోవటానికి సిద్ధంగా ఉండే రోగి ఇక్కడ ఎవడు ఉన్నాడు అనేదే ఇప్పుడు ప్రశ్న. అటువంటి త్యాగిని ఎంచుకొవటాని కని మీ వైద్యుడు రామయ్యే గుమ్మందగ్గర నిలబడి “రోగంలేనివాళ్ళు అందరూ బైటికి

వచ్చేయండి" అని పిలవటానికి వప్పు కొన్నాడు. అతడు పిలిచినప్పుడు రాకుండా వుండే మిగిలిన వానిని..." అని మళ్ళీ పూరుకొన్నాడు మంత్రి.

అందరి రోగులవద్దకూ వెళ్లి, మంత్రి యిదే ప్రకారం ఉపదేశించాడు. రోగులందరూ ఆ సిద్ధుని దివ్యైషధం పుచ్చుకొనటానికి ఇష్టపడ్డారు. అందరినీ ఒప్పించిన తరువాత మంత్రి రాజుదగ్గరవున్న వైద్యుని వద్దకు వచ్చాడు.

"రామయ్యా! రాజుగారు రోగులను స్వయంగా చూద్దామని వస్తే, వారితో నీవే ఎక్కువసేపు మాట్లాడావు. రోగులనందరినీ చూచి పలకరించడానికి వారికి వ్యవధి యేది? పైగా రోగులవద్ద ఎంతోమంది వాళ్ళ బంధువులు ఉన్నట్టున్నారు. కాలా తీతమైంది. అందుకని నీవు గుమ్మంలో నించుని 'రోగం లేనివాళ్లందరూ బైటికి వచ్చేయండి' అని అందరూ వినేట్టుగా కేక

పెట్టితే, జబ్బు ఉన్నవాళ్ళే లోపల ఉండి పోతారు. లేనివాళ్లు బైటికి వచ్చేస్తారు. అప్పుడు లోపల వున్న రోగులను చూచి, మీ జీతంమాట రాజుగారు ఆలోచిస్తారు" అని చెప్పాడు.

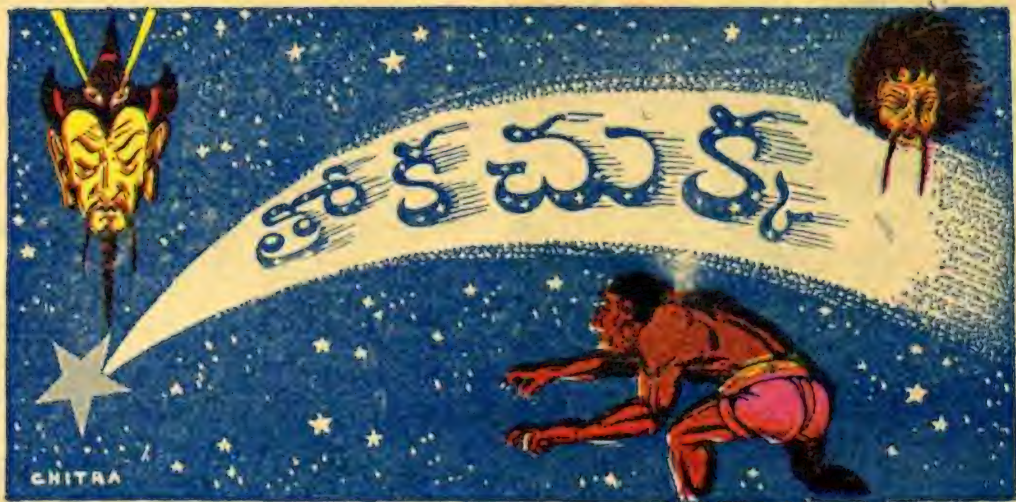
మంత్రి సలహాకు వైద్యుడు సమ్మతించాడు. ఆ ప్రకారం రామయ్య "జబ్బు లేని వాళ్లందరూ బైటికి వచ్చేయండి!" అని అందరూ వినేట్టుగా కేకవేశాడు.

కేక వినబడిన పది నిమిషాలలోగా ఒక్కరూ లోపల ఉండకుండా రోగులందరూ హాలుబైటికి వచ్చేవారు.

అప్పుడు మంత్రి రాజుతో "ప్రభూ! రోగం లేనివాళ్లందరు బైటికి వచ్చేశారు. ఇక రోగులెవరో లోపలికి వెళ్లి మనం లెక్క పెడదాం" అన్నాడు.

రాజు, మంత్రి, వైద్యుడు హాలులోకి వెళ్లి చూస్తే, యేపక్కమీదగాని ఒక్క రోగి ఐనా కంటికి కనబడితేకదా!

3

[కుండలినీ సైన్యాలతోవున్న ఓడలు తుపానుగాలిలో చిక్కి, చెల్లాచెదురయినై. సమరసేనుడు కొంతమంది సైనికులతో ఒక భయంకర ద్వీపం చేరుకొన్నాడు. ఇక్కడ వింతజంతువుల పోరాటంచూచి హడలిపోయి అంతా చెల్లెళ్ళారు—తరువాత]

సమరసేనుడూ, అతని సైనికులూ చెట్ల కొమ్మలలో దాగి, ఆ వింతజంతువుల భయంకర పోరాటాన్ని తిలకిస్తూవున్నారు. ఆ సింహాల పాలబడిన ఏనుగు వాటి బారి నుండి యెలాగ తప్పకొనిపోవటమూ అని ఆరాటపడుతున్నది.

అప్పుడు ఒక సైనికుడు ముందుకు వచ్చి "సేనానీ!—తీరని చిక్కులో పడ్డాము. భయం కొలిపే ఈ ద్వీపాన్నుంచి మనం దోచుకుపోగలిగిన ధనరాసులేమున్నయి?" అని అడిగాడు సమరసేనుణ్ణి.

మౌళిక సైనికుడు అందిపుచ్చుకొని, 'ప్రాణాలతో ఇక్కడినుండి బయటపడితే అదే పడివేలు' అని జవాబిచ్చాడు.

అలోచనలో పడ్డాడు సమరసేనుడు. 'లోకమంతటా ప్రజలు నాగరికులై, చక్కటి జీవితాలు గడుపుతున్న ఈనాడుకూడా, ఈ ద్వీపవాసులింకా రాతియుగంనాటి ధశలోనే వున్నారని స్పష్టపడుతున్నది. ఇక్కడ ఒక రాజు అనీ, పరిపాలన అనీ ఉన్నాయో, లేనో లేవో! అటువంటప్పుడు యిక్కడ ధనం లభించేదేమిటి?' అని అనుకొన్నాడు.

ఇలా సమరసేనుడు ఆలోచించేటంత
లోనే ఆ అరణ్యమంతా ప్రతిధ్వనించేటటు
వంటి ఒక కంఠస్వరం వినిబడింది :

“హేయ్, కాలభుజంగా! కంకళా!
రండి, రండి! ఆ చతుర్వేత్తుణ్ణి వెతికివట్టి
హతమార్చండి!!” అనే ప్రళయ భీకర
నాదం దగడికలా వ్యాపించింది.

ఇది విని సమరసేనుడి గుండె ఆగినంత
పని అయింది. చెట్టుకొమ్మలలో దాగివున్న
ఆతను గజగజలాడిపోయాడు. ఆ భీకర
నాదం వింటూనే, దిగువ కొలను సమీపంలో
వున్న జంతువులూ, చెట్టపైనున్న నర
వానరాలూ చెల్లాచెదరై పారిపోయినై.

అంతలో ఆ కొలను గట్టున—

తాటిచెట్టంత పొడవాటి వృక్షి: అతనిది
ఒంటికంటి చూపు! అతని రెండు కాళ్ళను
చుట్టేసి, కొరలు చాపి, ముందుకు ఊరుకు
తున్న కాలసర్పం. వెనుకవైపున వాని
తలకు మరింత ఎత్తులో కదులాడుతూవున్న
ఒక మనిషిపుర్రె! ఆ పొడవాటి ఒంటికంటి
వాడు కొలనుగట్టునే నిలబడి, చుట్టూ పరి
కించి తలపంకిస్తూ—

“హే!—మంత్రాలదీవి - జిల్లేళ్ళదిబ్బు -
పల్లెఁకొండ - కొండకొనని బండ! ఆ బండ
మీద నించుని చూస్తే ఏమిటి కనపడుతుంది

కంకాళా?" అని హుంకరించాడు. అందుకు జవాబుగా, ఆ మనిషిపురై వికటాట్టహాసంతో నవ్వుతూ—

"నట్టనడిసముద్రాన నాట్టమాడే నావ. నావలోపల ధనరాసులు. నావకు బయట కాపలా కాసే నాగకన్య. నాగకన్యను హత మారిస్తే సరి—నావనిండుగా వుండే ఆ ధన రాసులన్నీ మనవే!" అని చెప్పింది.

"అవును! ఇంత సాధించగలిగితే ధన మంతా మనదే. కాని, చూడూ:—ఆ చతు ర్నేత్రుడు...హే!!" అంటూ మళ్ళీ హుంక రించాడు ఒంటికంటివాడు.

చెట్టుపైనే కూర్చుని, ఈ సంభాషణ అంతా వింటున్న సమరసేనుడికి ఒకవంక భయమూ, మరొకవంక ఆశ్చర్యమూ ఒక్క సారిగా కలిగినై. ఇప్పుడు తను ఉన్నది మంత్రాలదీవి అనీ, ఆ దీవిలో ఒకానొక కొండకొసని గల బండపైన నిలబడి చూస్తే సముద్రంలో ధనరాసులతో నిండివున్న నావ కనబడుతుందనీ అతను గ్రహించాడు.

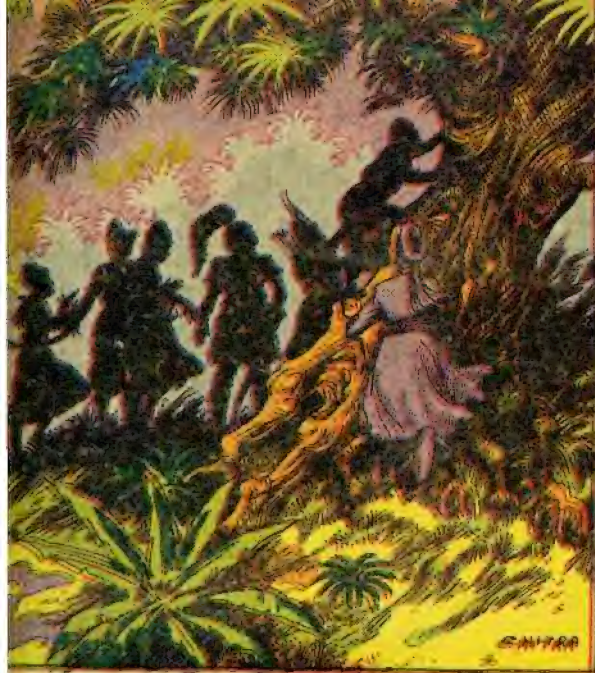
ఐతే—ఆ చతుర్నేత్రుడెవరు? భయంక రాకారుడైన ఈ ఒంటికంటి మంత్రవేదికి అతనికి మధ్యని శతృత్వం ఎందుకు వచ్చింది? ఆ శతృత్వానికి నావలోని ధన రాసులే కారణమూ, మరేదైనానా?

సమరసేనుడు ఇలా అలోచిస్తూవున్నంతలో, భయంకరాకారుడైన ఆ మంత్రవేది కొలనుగట్టు దిగి అడవిలోకి వెళ్లిపోయాడు. అతని వెంబడి కాలసర్పమూ, ఆ వెనుకనే మనిషిపురైకూడా వెళ్ళినై.

ఇంతవరకూ గజగజ వణికిపోతూవున్న సైనికులు ఆ ఏకాక్షి వెళ్లిపోగానే కాస్త తెప్పరిల్లారు. అందరూ సమరసేనుడికేసి చూచారు. అందరి ముఖాలలోనూ భయ చిహ్నాలు కనిపిస్తూనే వున్నాయి.

సైనికులలో ఒకడు తడబడుతూ: 'ఈ ఏకాక్షి గొప్ప మంత్రవేత్తలా ఉన్నాడు. వానిని వెంబడించే కాలసర్పమూ, మనిషి

పుర్రె ఎంతటి ధైర్యశాలికైనా భీతి కలిగించే తీరుతై. ఇటువంటి ద్వీపాన్ని ఎంత త్వరగా వదిలితే అంత మేలు' అన్నాడు.

ఇందుకు సమరసేనుడు పిమని సమాధానం చెబుతాడోనని సైనికులందరూ చెవులు రిక్కించి నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నారు. కాని, సమరసేనుడు కాస్తేపు ఆగి—

“ఇంతటి భయంకర దీవిలోనూ మనకు ధనం లభించే అవకాశాలు కనబడుతున్నాయి. పోతే, కావలసిందల్లా కష్టాలను సహించే శక్తి, గుండెనిబ్బరమూ” అన్నాడు.

ఇలా అంటూనే, సమరసేనుడు చెట్టు మీదినించి కిందికి దిగాడు. సైనికులూ దిగి

వచ్చారు. ‘ఇక, ముందుకథ యేమిటి?’ అనే ప్రశ్న ప్రతి సైనికుణ్ణీ కలవరపెట్టింది. నిర్ణయం సమరసేనుడివే కనుక, అందరూ అతనివైపే చూడసాగారు.

“విన్నారుకదా, ‘...పల్లెరుకొండ, కొండ కొనని బండ...’ అని ఆ ఒంటికంటి మాంత్రికుడు చెప్పిన మాటలు? ఆ కొండ, కొండ కొనని బండ ఎక్కడ వున్నదీ కనిపెట్టగలిగితే, మనం వచ్చిన పని చాలవరకు నెరవేరినట్టే!” అన్నాడు సమరసేనుడు.

ఈ మాటకు సైనికులలో ఒకడు సందేహిస్తూ “అ మాంత్రిక ఏకాక్షి చెప్పిన మాటలలో వాస్తవం ఉన్నదంటారా?” అన్నాడు. ఇందుకు వెంటనే సమరసేనుడు ఇలా బదులుచెప్పాడు :

“మాంత్రికుడు అడిగిన ప్రశ్నలోనూ, బదులుగా ఆ మనిషిపుర్రె చెప్పిన జవాబులోనూ అబద్ధం ఏమీలేదు. పోతే—ధనంతో నిండిన నావను ఒకానొక నాగకన్య రక్షిస్తున్నదని వాళ్ళ సంభాషణబట్టి తెలుస్తుంది. అదీగాక—‘చతుర్వేత్రు’ డనే—మరిఒక మంత్రవేత్త వాళ్ళకు బద్ధశత్రువై ఉన్నట్టు కూడా మనం నమ్మవచ్చు. ఐతే, ఇన్ని ప్రతిబంధకాలనూ దాటుకొనిపోయి, ధనరాసులతో నిండివున్న ఆ నావను మనం

పట్టుటం ఎలాగా అనేదే ఇప్పుడు మనకు పట్టుకొన్న సమస్య!"

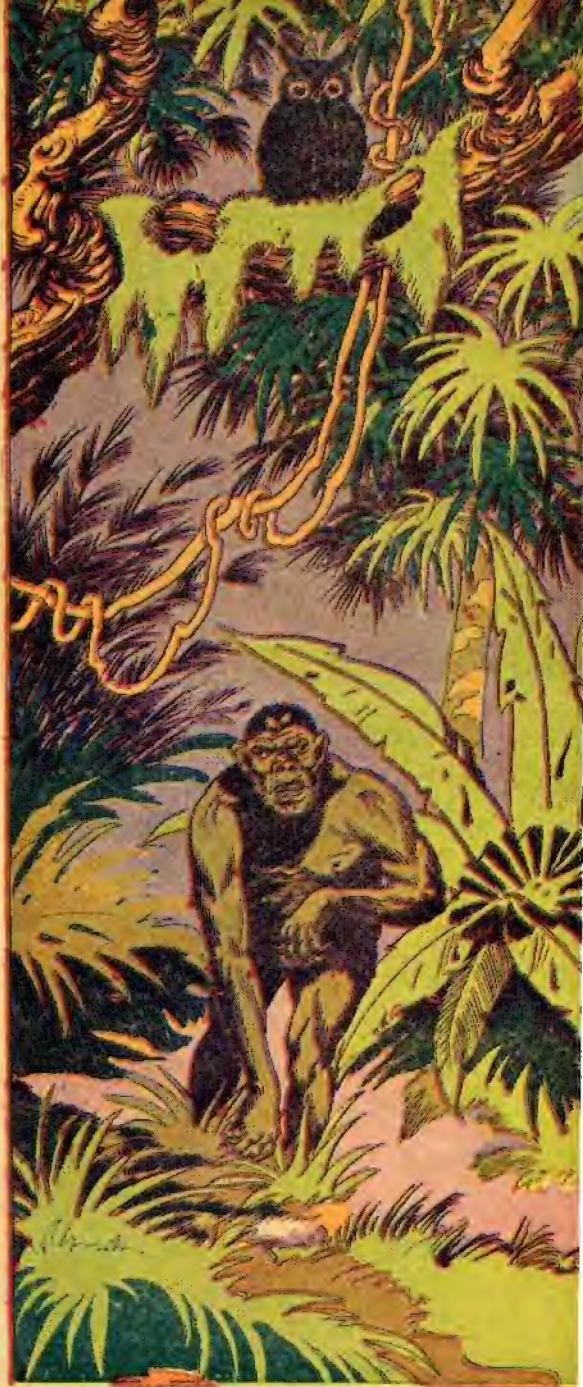
ఈ సమస్యకు జవాబివ్వటానికి సైనికులలో ఒక్కడికి గుండెదైర్యం చాలింది కాదు. ప్రయాణానికి బయల్దేరినప్పుడు దెదరిపోయిన సైనికులందరకూ, ఇప్పుడు సమరసేనుడు చెప్పిన మాటలు మరింత బెదురు పుట్టించినై.

ఉన్నచోటునించి ఒక్కమారు చుట్టూతాకలయాజాచాడు సమరసేనుడు. మెలకువతో, జాగ్రత్తగా ముందుకు నడవసాగాడు. అతనిని ఆనుసరించారు సైనికులు.

అలా వృక్షాలు దాటుకొని కొంచెందూరం పోయేసరికి, గూబలు బద్దలుగిట్టేటటువంటి ఒక అరుపు చెవినిపడింది.

ఇదేమిటా అని సమరసేనుడు ఆనుకొంటూవుండగానే, బ్రహ్మాండమైన ఒక కారుసల్లాటి గుడ్డగూబ వారి తలపైనుంచే ఎగిరిపోసాగింది. ఆ గూబ మానవస్వరంలో కఠోరంగా—

"చతుర్నేత్రా! చతుర్నేత్రా!!—నరమానవులు—నరాధములు! నరమానవులు—నరాధములు!! బహుపరాక్!!" అని అదేపనిగా హెచ్చరిస్తూ, యెగురుతున్నది. ఆ భీకరరూపంలో వున్న గూబనూ,

మానవస్వరంలో పలికే దాని హెచ్చరికనూ విని, సమరసేనుడూ సైనికులూ నివ్వెర పోయారు. 'పక్షులచేత మానవభాష మాటాడింపగల మాంత్రికుడు మరి ఏ కార్యం మటుకు సాధించలేడు?'—ఇలా అనిపించింది వాళ్ళందరికీ.

దీనికే నివ్వెరపాటు చెందిన మన సమరసేనుడికీ సైనికులకూ దిగ్భ్రమం కలిపే మరి షక వింతపృశ్యం కంటబడింది—అది ఒక వానరం. కాదు, సగభాగం నరుని ఆకృతిగల ఒక 'నరవానరం.' అది గభీమని చెట్టుపైనుండి దిగింది. ఇంతవరకూ ఆకాశాన ఎగురుతూ హెచ్చరికలు పలుకుతున్న

నల్లగూబ ఆ నరవానరం బుజంమీద వాలి, దాని చెవిలో ఏదో రహస్యం చెప్పింది!

ఆ నరవానరం ఒక్కమారు వెనక్కు తిరిగింది. సమరసేనుణ్ణి సైనికులనూ చూచింది. చెట్లకు వేలాడే తీగల ఆధారంతో, ఒక చెట్టుపైనుంచి మరొక చెట్టుపైకి దూకుతూ, క్షణంలో ఆదృశ్యమయింది!

"సేనానీ!—ఇక మనం వెనుదిరగటమే మంచిది. ఈ మంత్రాలదీవిలో మనం సాధించగలిగింది యేమీ లేదు. పక్షులనూ జంతువులనూ వేగులుగా ఉపయోగించుకోగలిగిన మాంత్రికుల శక్తిముందు మన కత్తులూ బాణాలు ఏం పుపయోగిస్తాయి? చాలు. వెనక్కు తిరగండి!" అని ఒక సైనికుడు సమరసేనుణ్ణి వేడుకొన్నాడు.

వినీ విననట్టు ఉరకొన్నాడు సమరసేనుడు. ఎదట, చెట్టుమీది ఆ గుడ్లగూబ, చింతనివ్వలవంటి దాని గుడ్డు అటూ ఇటూ తిప్పుతూ, అంతా పరికిస్తూనేవుంది.

ఉన్న టైపుండి, ఏదో హఠాత్తుగా ఉపాయం తట్టినవాడిలాగా సమరసేనుడు, పక్కనున్న సైనికునివద్ద విల్లంబు అందుకొని, బాణం ఎక్కుపెట్టాడు.

వెంటనే ఒక సైనికుడు "సేనానీ!—ఆ మంత్రశక్తిగల పక్షిపైన మన బాణాలు

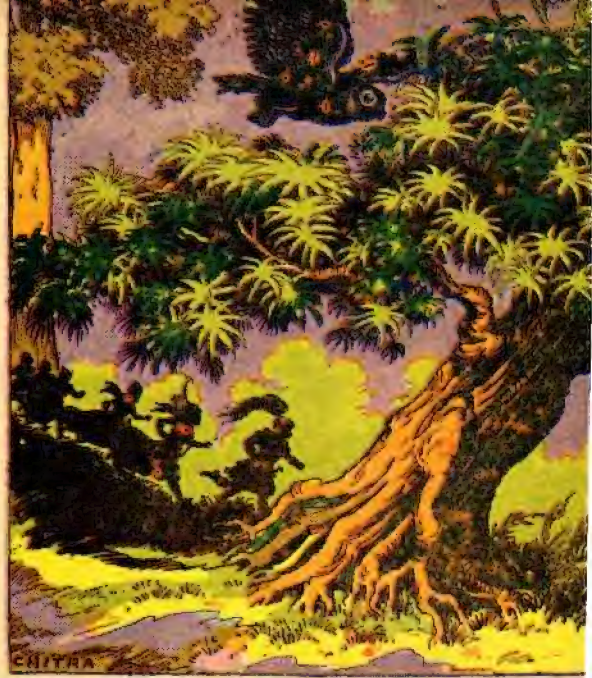
పనిచెయ్యవు. పైగా మనమీద మాంత్రికుడికి కోపం వస్తుంది. ఆలోచించండి!” అని తన అభిప్రాయం చెప్పాడు.

సమరసేనుడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ—
“అదీ తేలుద్దాం. ఇంత దూరం వచ్చిన తరువాత ఆగడమేమిటి? మన బాణం సత్తువ ఎంతటిదో పరీక్షిద్దాం...” అన్నాడు.

ఇలా అంటూనే సమరసేనుడు గురి చూచి బాణాన్ని ఆ చెట్టుమీది గుడ్లగూబ మీదికి వదిలాడు. బాణం రిప్పుమని పోయి సూటిగా గూబను తాకింది. అయితే—
దెబ్బతో అది గిలగిల తన్నుకు కిందపడు తుందని అనుకొంటూవున్న సమరసేనుడికి మాత్రం చెప్పలేని ఆశాభంగం కలిగింది.

రెక్కలో గుచ్చుకొన్న బాణాన్ని తన ముక్కుతో ఆవలీలగా లాగిపారేసింది ఆ గూబ. పారవేసి ఇలా పలికింది కఠోరంగా:

“నరాధములు! — మీరా నన్ను చంపటం? ఘనమైన మాంత్రికుణ్ణి అనుకొని గర్వపడే ఆ ఏకాక్షికే నేను దుర్లభమై పోయాను. అటువంటిది మీరెంత? మీ బాణాలెంత?—ఉండండి, ఉండండి. నిదానించండి కొంచెం! మా చతుర్వేత్తుడు వచ్చి మీ నెత్తురు కళ్ళజూచే శుభసమయం దగ్గర పడుతున్నది...” అంటూ, మళ్ళీ

మానవబాషలో ఉగ్రాన్ని వెలిబుచ్చింది. ఇప్పుడు ఈ గూబమాటలతో సమరసేనుడికి—తనూ, తన సైనికులూ ఎంతటి ప్రమాద పరిస్థితులలో చిక్కుకొన్నదీ అర్థమైంది. తక్షణమే సైనికులను హెచ్చరించాడు. హెచ్చరించి తను పరుగుచుక్కొన్నాడు.

కాని, పైన చెట్టుమీడినంచి అంచీలపై ఎగురుతూ, ఆ భయంకరమైన నల్ల గుడ్ల గూబ ఆతనిని వెంటదిస్తూనేవుంది. ఎలా బనా సముద్రతీరం చేరుకొని, పశవ యెక్కి పారిపోవామని సమరసేనుని ఆరాటం. ఆ ఆరాటంలో, దోపతప్పి అల్లాడసాగాడు. బాగా ఒక గంటసేపు అలా దారీ తెన్నూ

తెలియకుండా కొట్టుమిట్టాడిన తరువాత గాని, తను దారి తప్పినట్టు సమర సేనుడికి అర్థంకానేలేదు. అలా అని, ఒకచోట స్థిరంగా నించుని ముందు సంగతి ఆలోచించు దామా అంటే, అందుకూ విలులేదు. గడ్లగూబ ఒకవంక వానిని సైనికులనూ వెన్నాడుతూనేవుంది.

ఆలోచనకు ఏమీతోచక, సమర సేనుడు అక్కడ ఒక చెట్టుకు అనుకొని నిలబడి పోయాడు. తలలు వాల్చిన సైనికులు చుట్టూ మూగారు. వారిలో ఒక్కళ్లకూ ఏమీ పాలుపోలేదు.

"మనం దారితప్పాం. అందుకు తోడు, ఈ దీవిలో ఉండే ఒకానొక మాంత్రికునికి కూడా విరోధులమయ్యాం. ఇప్పుడు చేయ గలిగింది ఒక్కటే. మన కుండలినీదేవిని ప్రార్థించటం!" అన్నాడు సమర సేనుడు. "ముందుగా ఆ నల్లగూబ సంగతి చూడండి.

దాని దృష్టినుంచి తప్పకొని పోయామంటే మనకు అన్నివిధాలా క్షమమే!" అన్నాడు ఒక సైనికుడు.

సరిగా అదే సమయానికి మళ్ళీ, అరణ్య మంతా ప్రతిధ్వనించేటటువంటి ఒక కంఠ స్వరం వినవచ్చింది. ఈ స్వరం మాంత్రికు డైన ఏకాక్షిది—

"కాలభుజంగా! కంకాళా!!..."

ఈ విలుపు వినబడటమే తడవుగా, చతుర్వేత్తుని 'వేగు' అయిన నల్లగూబ చెట్టుపైనుంచి అరుస్తూ ఎగిరిపోయింది. 'గూబ వీడ పోయింది. బయటపడ్డాం...' అనుకొని సంతోషిస్తూవున్న సమర సేనుణ్ణి, సైనికులనూ మరొకవైపునుంచి ఏకాక్షి కంఠస్వరం భయకంపితులను చేసింది. క్షణమైనా ఆగక, ఆ చెట్టుమాటునుండి వారు కాలికొద్దీ పరుగెత్తసాగారు.

—(ఇంకా వుంది)

కయ్యంలో - - - - - - - - వియ్యం

స్వమారు నాలుగువందల సంవత్సరాల క్రిందట, మైసూరు ప్రాంతంలో ఒక రాష్ట్రాన్ని పురుషోత్తముడనే రాజు పాలించుతూ ఉండేవాడు. ఆయన గంగవంశానికి చెందినవాడు. గౌరవనీయుడైన ప్రభువు. అవివాహితుడు. తనకు తగిన కన్య దొరికితే తప్ప పెళ్ళాడనని పట్టుదల వహించాడు.

ఆ కాలంలో, కాంచీపురాన్ని ఏలే 'కంచి రాజు'కు ఒక కుమార్తె ఉండేది. ఆమె లోకైకసుందరి అని పేరు పొందింది. పురుషోత్తముడికి ఈ కన్య అన్నివిధాలా తగినదని లోకంలో ఒక వదంతి బయల్పడింది.

ఈ వార్త పురుషోత్తముడి తండ్రికి చేరగానే, ఆయన కంచిరాజుకి పురోహితుని ద్వారా రాయబారం పంపించాడు. పెళ్ళి చూపులకు ఏర్పాటుకూడా జరిగింది. కంచి రాజు వారికి సమస్తమైన మర్యాదలూ జరి

పించి, తనకు కావలసిన భోగటాలన్నీ తెలుసుకొన్నాడు.

పురుషోత్తముడు గొప్పవంశానికి చెందిన యువకుడు. మంచి విద్యావంతుడు, శక్తి సామర్థ్యాలు కలవాడు. ఇన్నిటికీ మంచి ఉన్నతమైన అంతస్తు కలిగినవాడు. పైగా ఆ సమావేశంలో పురుషోత్తముడూ కంచి రాజు కూతురూ ఒకరినొకరు చూచుకొని మనసులో ఇష్టపడ్డారు.

ఇన్ని విధాల అనుకూలంగా ఉండే పురుషోత్తముని సంబంధం కంచి రాజుకు బాగా నచ్చింది. అందుచేత, భాయపరిచి కబురుచేదామని అనుకొంటూవున్నాడు. పురుషోత్తముడు కూడా ఈ సంబంధం నిశ్చయమైనట్టే భావించి, తన రాజ్యానికి వెళ్ళిపోయాడు.

అయితే, తీరా పురుషోత్తముడు మరలి పోయిన తరువాత కంచిరాజుకు ఒక

చిత్రమైన సంశయం పట్టుకొన్నది. అది యేమిటి అంటే—

గంగవంశపు రాజులు గొప్పభక్తులు. తరతరాలుగా వారు జగన్నాథస్వామిని కొలుస్తూ ఉండేవారు. పుణ్యక్షేత్రమైన శ్రీజగన్నాథంలో స్వామికి బ్రహ్మాండమైన ఆలయం నిర్మించిందికూడా వారే—అనగా గంగవంశప్రభువులే. స్వయంగా స్వామి వారికి కైంకర్యాదులు జరిపించటం ఆ రాజులకు వంశచారమై వుంటున్నది.

ఇలా వంశపరంపరగా వస్తున్న ఆచారాన్ని అనుసరించి, ఏడాదికి ఒకసారి లాంఛనప్రాయంగా, పురుషోత్తముడుకూడా

జగన్నాథస్వామివారి ఆలయానికి వెళ్ళటం, ఉత్సవసమయమందు స్వామికి సేవచేసి నట్టు సూచనగా బంగారు కట్టు గల చీపురుతో అట్టె నేల ఊడవటం మామూలు.

ఈ సంగతి తెలిసిన కంచిరాజు మనసు మార్చుకొని, 'ఊడ్చేవాడికా నా కూతురు నిచ్చి పెళ్ళిచేయటం? ఇవ్వనుగాక, ఇవ్వను' అని ఖచ్చితంగా చెప్పి, పురుషోత్తముడి తండ్రికి కబురు పంపించాడు.

కంచిరాజు పంపిన కబురు చెవినిపడగానే, పురుషోత్తముడికి చెప్పలేని పొరుషం వచ్చేసింది. అందులోనూ, ఈ విధంగా తమ ఇలవేలు పయిన స్వామివారినే దూషించటంతో అతను ఉగ్రుడై, కంచిరాజుకి శాస్త్రచేయాలని ప్రతిజ్ఞ పట్టాడు.

పురుషోత్తముడు ఇలా ప్రతిజ్ఞపట్టిన మరొకొద్దిరోజులలోనే గంగుసేనలు పోయి కంచిరాజ్యాన్ని ముట్టడించివై. అయితే, కంచిరాజు చూడగా సామాన్యుడు కాదు. ఆ యుద్ధంలో గంగుసేనలను అవలీలగా తరిమివేశాడు కంచిరాజు.

ఓడిపోయిన పురుషోత్తముడు నిరాశ చెందలేదు. ఈసారి రెట్టింపు ఉత్సాహంతో మరింత ఎక్కువగా సైనికబలం సమకూర్చుకొని, ఇంకా ఎక్కువ పట్టుదలతో రెండవ

సారి యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. ఎంత సమర్థుడైనప్పటికీ కంచరాజు, ఈమారు జరిగిన మహాయుద్ధంలో నెగ్గలేకపోయాడు.

ఎప్పుడైతే కంచరాజు ఓడిపోయాడో, కసికొద్దీ పురుషోత్తముడు, తనకు శత్రువైన కంచరాజునూ రాజకుమారిని బంధించుమని ఆజ్ఞాపించాడు.

ఇప్పుడు తన వశమైవున్న ఆ రాజకుమారిని పెళ్ళాడటానికి ఎటువంటి ఆభ్యంతరమూ లేదుగనుక, పురుషోత్తముడు అలా చేస్తాడని అనుకొన్నారు ఆందరూ. కాని, పురుషోత్తముడు ఆ పిల్లను పెళ్ళాడదలచలేదు. సరికదా, మళ్ళీ కన్నెత్తిబనా చూడలేదు. తన మంత్రిని పిలిచి, 'ఈ అమ్మాయికి ఎవడైనా ఊడ్చేవాడి సంబంధం చూచి ముడిపెట్టవలసిం' దని ఆజ్ఞ ఇచ్చాడు.

కొపంకొద్దీ రాజు ఇచ్చిన ఆజ్ఞను పాలించటమా, వదా? అని గట్టసమస్య పట్టుకొన్నది మంత్రికి. అయితే—మంత్రిమంచి బుద్ధికుశలుడు. ఈ విషయంలో ఎంతమాత్రం తొందరపడకూడదు, బాగా నివానించాలి అనుకొన్నాడు. 'సరే'నని రాజు వద్ద సెలవుతీసుకొని, ఆ క్షణమందే ఎవ్వరికీ తెలియని ఒక రహస్యస్థలంలో కంచి రాజకుమారికి బస ఏర్పరిచి, అక్కడ

ఆమెకు సమస్తమైన రాజోపచారాలూ జరగటానికి తగిన ఏర్పాట్లుచేశాడు. ఈ సంగతి బ్రహ్మరుద్రులకైనా తెలియదన్నమాట.

ఆజ్ఞ ఇచ్చినతరువాత పురుషోత్తముడు రాజకుమారినిగురించిన సమాచారమేమరచిపోయాడు. కంచరాజుకు కూడా క్రమేణా కొంతగింది. దురుసుతనంగా తను ఆనాడు తూలనాడినందుకు ఎంతగానో పశ్చాత్తాపం చెందాడు.

తరువాత, మరి కొద్దినెలలకల్లా మళ్ళీ శ్రీజగన్నాథ స్వామివారి ఉత్సవాలు వచ్చినై. మామూలుప్రకారం పురుషోత్తముడు స్వామిని సేవించే దీక్షలో ముగ్గుడయ్యాడు.

బంగారుపిడి గల ఒక చీపురు ప్రభువుచేతికి అందించాడు పూజారి. పురుషోత్తముడు అత్యంత భక్తితో స్వామివారి పాదాలపద్ద ఊడుస్తున్నాడు.

ఆ సమయాన మంత్రి వచ్చి వినయంగా ప్రభువు ఎదుట చేతులుకట్టుకు నిలబడ్డాడు. ఆతనివెంబడే సర్వాలంకారశోభిత అయిన ఒక లోకైకసుందరి పూలమాల చేతపట్టుకొని నిలబడింది.

‘మహారాజా!—మన్నించాలి. ప్రభువుల ఆజ్ఞ పాటించవలసిన సమయం నా కిప్పుడు దొరికింది. ‘గ్రీ స్వామివారి పాదధూళిని ఊడ్చి సేవించేవానినే నే భర్తగా ఎంచుకొన్నాను’ అని ప్రతిజ్ఞ పట్టి వున్నది ఈ రాకుమారి. ఎక్కడ వెదకినా అటువంటి యోగ్యుడు నాకు కనిపించలేదు. కనుక, ఈ కన్యను మళ్ళీ పిలికకే అర్పించు కొంటున్నాను” అని చెప్పి వెనక్కు తప్పు కొన్నాడు బుద్ధికుశలుడైన మంత్రి.

అప్పుడు కంచి రాజకుమారి భక్తితో పూలమాలను పురుషోత్తముడి మెడలో వేసింది. ఆకస్మాత్తుగా గుడిపైనుండి పువ్వుల వాన కురిసింది. పురుషోత్తముడికి అమితా శృర్యం కలిగింది. తలవని తలంపుగా వెనుకటి విషయాలు గప్పున గుర్తుకు వచ్చినై.

ఇదంతా స్వామివారి మహిమేకదా అనుకొని, పురుషోత్తముడు ఈ పెళ్లికి తన సమ్మతిని తెలిపాడు.

అప్పుడే కంచిరాజుకూడా విముక్తుడై వచ్చాడు. పురుషోత్తముడికి కంచిరాజు కుమార్తెకూ అత్యంత వైభవంగా వివాహం జరిగింది !

ఈవిధంగా జరిగినందుకు రాజ్యంలో ప్రజలంతా అమితంగా సంతోషించారు. మంత్రియొక్క బుద్ధికుశలతను అబాల గోపాలమూ వేనెళ్ళ వినుతించారు. ‘ధన్యుణ్ణి అయ్యాను’ అనుకొన్నాడు కంచిరాజు.

చెట్టు మీద పిట్టలు - దైవు చిత్రం

పంపినవారు :

కె. ఎస్. ముత్తురాజు, B. Sc.

బెంగళూరు

దంపతుల కలహం

చీకటి పడగానే లేచి
పిల్లల తా మేలుకొలిపి
వేగముగ ముగించి వసులు
మగని కంత సిద్ధపరిచె.

అప్పుడె లేస్తాడె, మగడు
ఇప్పుడె లేస్తాడె అనుచు
చూచి చూచి, ఎలుకమ్మ
మంచము దరి నిలచింది.

‘ఏమండీ, మిమ్మలినే!
లేవండి, గుర్రు మాని.
సంసారం ఎట్లు సాగు
సిగ్గులేక పండుకొంటె?

‘మానవులంతా పడుకొన్నారు
మంచినిద్రలో మునిగిన్నారు
పిల్లియములు పొయికడ నున్నవి
పందికొక్కు లూరంతా చుట్టినై.

‘పందికొక్కు లంతా కబళిస్తే
మన కేమున్నది, అంతా నాస్తే!
లే, లే, లేపయ్యా వేగం
పో, పో. తే, తాయిల్లం!’

గండుఎలుక, తా మండిపడుతు ‘మరి
ఉండు, పట్టెడను నీ తాళం!

(వివేక రచన)

అబ్బా! ఇదే ఈ ఆడువాళ్ళతో,
అనుచు లేచె, బల్ కోపముతో.

'బయట తిరిగి నే నెంత అలసితివో
భయము లేని నీ కేమి తెలుసునే?'
అని ఎలుకయ్య తిరిగి పండుకొనె,
కని ఎలుకమ్మ వేసరిపోయెను.

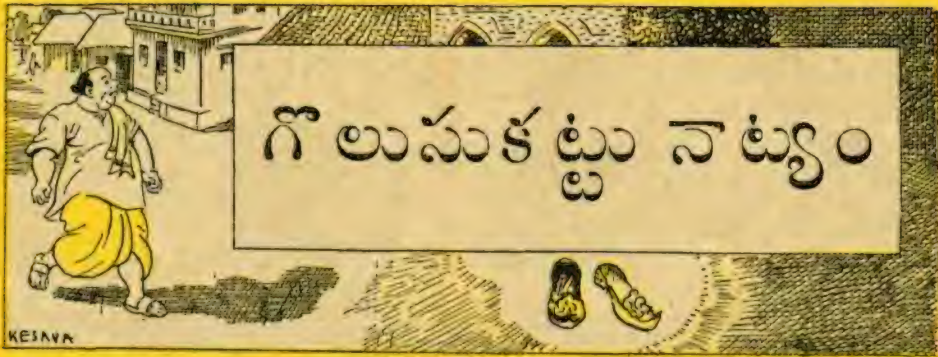
కొంతసేపటికి అయ్య మేలుకొని
'ఇంత పడవేయి తినుట కేమయిన'
అన విని పెళ్లాం కళ్ళెర్రజేసి
'తినుటకు లేదిట నిద్రపోతులకు.'

నిద్దుర బద్దక మొక వంక
ఆకలి కోపము ఒక వంక;
మూలనున్న ఒక కర్ర తినుకొని
పెళ్లాం పిల్లల బాదాడు.

డాండాం! డాండాం! గభీ గుభీ!!
ఇల్లా ఇల్లా లొకటే గోల!
ఎటు చూచిన పెను కల్లోలం
అటుపిమ్మట అంతా శాంతం.

బుద్ధివచ్చి బయలుదేరె ఆపుడుఎలుకయ
సుద్దు లెన్నె చెప్పిపంపె తోడ ఎలుకమ్మ.
విడికొచ్చి ఎదురుచూడ గండుఎలుకకు
మార్మొగె మ్యాపుమనెడి శబ్దము చెవిలో!

గొలుసుకట్టు నాట్యం

సూర్యభగవానునికి ఇద్దరు కుమారులు. మొదటివాడు యముడు, రెండవవాడు శని.

సూర్యుడు రోజూ ప్రార్థుటే తన విడుగురాల రథంమీద లోకసంచారానికి వెళ్ళటం మామూలు. ఒకనాడు యముడు 'నేనుకూడా మీతో వస్తాను. ఇంటిపద్దకూర్చుంటే ఏమీ తోచటంలేదు' అన్నాడు తండ్రితో. 'సరే' అన్నాడు సూర్యుడు.

కాని యముడు దుస్తులు వేసుకు వచ్చేసరికి ఒక్కక్షణం ఆలస్యమైంది. సూర్యుడు ఎవరికోసమూ అగటానికి వీలులేదు కదా! యముడు గుమ్మంలోకి వచ్చేసరికి సూర్యరథం వెళ్ళిపోయింది. అప్పటికి యముడు ఇంకా చిన్నవయసువాడు కావటంచేత, తండ్రి వెళ్ళిపోయినందుకు ముఖం చిన్నబుచ్చుకొన్నాడు.

అతనికంటే చిన్నవాడు శని; కాని శుద్ధకొంటే, అన్నను చూసి 'ఏమోయ్, అలాగ

పెట్టావు మొహం?' అని అడిగాడు. సంగతి అంతా చెప్పాడు యముడు.

అప్పుడు శని, 'ఆయనతో వెడిలే నీకు ఏంలాభం? ఎక్కడైనా కాస్త తమాషా కనపడిందనుకో; చూడమంటే ఆయన క్షణంకూడా రథాన్ని అపడే! నీకు ఊసు పోవాలంటే నాతో రా. కడుపు చెక్కలయే టట్లు నవ్వించే తమాషా చూపిస్తాను' అన్నాడు. శని వెనకాలే వెళ్లాడు యముడు.

వాళ్ళు వెళ్లి భూలోకంలో ఒక పట్టణం ప్రవేశించారు. అప్పుడే తెల్లవారిందిగనక విధిలో ఎక్కడా జనసంచారం లేదు. శని, బంగారానికిమల్లే మిలమిల మెరిసి పోతూవున్న తన జలతారు చెప్పలబోడు ఒకటి విధికి మధ్యగా పెట్టి చక్కావచ్చి, యమునితోబాటు ఒక చెట్టుచాటున నిలబడి, 'వీంజరుగుతుందో చూడు!' అన్నాడు కొంటేగా నవ్వుతూ.

ఆ నగరంలో లక్ష్మయ్యసెట్టి అనే లకాధి
కారి ఉన్నాడు. ఆయన ప్రాధులై లేచి
తన దుకాణానికి పోతూ, నడివిధిలో కన
పడ్డ ఆ జలతారుజోడును చూశాడు.

‘ఎవరిదో రాత్రి బండిలోంచి బారిపోయి
వుంటుంది’ అనుకున్నాడు. తన కాలికి
వున్న పాత చెప్పులజోడు వదిలి ఆ జల
తారు జోడు సరిపోతుందేమో అని కుతూ
హలపడి తొడిగిచూశాడు.

చిత్రమేమిటంటే: ఆ జోడు, తనకోసమే
తయారయిందా అన్నట్టుగా అతని కాళ్ళకు
సరిగా అమరిపోయింది. ఎవరైనా కనిపెట్టు
తున్నారేమో అని అతడు అటూ ఇటూ చూసి,
ఎవరూ చూడలేదులే అనుకొని రీతిగా ఒక్క
అడుగు ముందుకు వేశాడు.

కాని నేలమీద అడుగు పెట్టిపెట్టడంతోనే
ఏదో తన్నినట్టు అతడు నేలమీదనుంచి
పైకెగిరాడు. జోళ్ళు నేలకు తగులుతున్న
కొద్దీ అతడు గెంతడం మరీ ఎక్కువ కాసా
గింది. చూసేవాళ్ళకి అతడేదో నాట్యం
చేస్తున్నట్టుగా కనపడింది.

మొదట శని, యముడూ తప్ప, చూసే
వారెవరూ అక్కడ లేరు. కాని, క్రమంగా
విధిలో జనం బాగా పోగయారు. లక్ష్మయ్య
స్థూలకాయంతో ఎగురుతూవుంటే వాళ్ళం

దరికి చూడ తమాషాగానే ఉంది. కాని
అటువచ్చిన సెట్టిగారి ఒడ్డిమంగలి ఆయన
అవస్థ చూసి జాలిపడ్డాడు. తాగి తందనా
లాడుతున్నాడుకాబోలని తోచింది. మెల్లిగా
ఇంటికి చేర్చటం మంచిదని దగ్గరకు వెళ్ళి,
సెట్టిగారి కుడిచెయ్యి పట్టుకున్నాడు.

పట్టుకొని పట్టుకోవడంతో, సెట్టిగారి
చెయ్యి వాని చేతికి అంటుకుపోయి, సెట్టితో
బాటు వాడుకూడా నాట్యం మొదలెట్టాడు.
బియ్యం తెస్తానని వెళ్ళిన ఒడ్డిమంగలి
ఎంతకూ రాలేదని వాడి తల్లి వెతుక్కుంటూ
వచ్చింది. సెట్టితోబాటు నాట్యంచేస్తూవున్న
కొడుకుని చూసి, ‘ఇదేం పోయేకాలంరా?’

అంటూ వాడి చెయ్యి పట్టుకుని ఇంటికి
 తాడుకుపోబోయింది.

పోబోయిందికాని, కొడుకు చేతిని పట్టు
 కోవడంతోనే ఆమె చెయ్యి అంటున్నా అయి,
 ఆ అవ్వకూడా నాట్యం మొదలెట్టింది.

విధిలో ఇలా జనం మూగటంతో రక్షక
 భటు డొకడు వచ్చి, 'ఏమిటి ఈ అల్లరి?
 నడవండి, న్యాయాధిపతిదగ్గరికి!' అని
 గడిస్తూ, సెట్టిగారి ఎడంచెయ్యి పట్టుకుని
 లాక్కుపోబోయాడు. కాని వెంటనే వాని
 చెయ్యి ఆయన చేతికి అంటుకుపోయి
 వాడుకూడా మేళంలో చేరి గంతులెయ్యటం
 ప్రారంభించాడు.

మరొక నిమిషానికి రక్షకభటుల అధికారి
 వచ్చి, 'అల్లరి ఆపటానికి బదులు ఈ
 నాట్యంలో చేరి నువ్వు గంతులెస్తున్నావా?'
 అని రక్షకభటునిపై మండిపడుతూ,
 కోపంతో వాని చెయ్యి పట్టుకునేసరికి అతడు
 కూడా వాళ్లందరితోపాటు నృత్యం మొదలెట్ట

వలసి వచ్చింది. చెట్టు చాటునుండి
 చూస్తున్న యముడికి ఇదంతా మొదట
 తమాషాగానే ఉంది. కాని పెద్దబొజ్జతో
 నాట్యంచెయ్యలేక అవస్థ పడుతున్న సెట్టిని,
 ముసలితనంలో గంతులెయ్యలేక గొల
 చేస్తున్న ఆ అవ్వనూ చూసేసరికి అతనికి
 బాల్మీవేసింది.

అతడు అప్పుడు తమ్ముడయిన శనివైపు
 చూసి, 'ఇంక ఏళ్ళని బాధపెట్టుకు!' అన్నాడు.
 శని గారడివానికిమల్లె తన చేతిని
 ఒక్కసారి విసిరేసరికి, చేతులు అంటుకు
 పోయి నాట్యంచేస్తున్నవాళ్ళ అందరి
 హస్తాలూ విడిపోయి, వాళ్ళు తలొకవైపు
 పడిపోయారు. 'ఏమిటి ఇదంతా?' అని
 ఎవరో సెట్టిని అడిగారు. 'ఇదా బాబూ!—
 ఇడుగో ఈ జోడుమూలాన వచ్చింది'
 అంటూ జోడు ఊడదీసి బైట పడవేశాడు.
 చూస్తూ వుండగానే ఆ జోడుకు రెక్కలు
 వచ్చి పక్షులలాగ ఎగిరి మాయమైంది.

రాజభక్తుడు

వివర్ణవేశాన్ని జయపాలుడనే రాజు పాలించుతూ ఉండేవాడు. ప్రజలను కన్న బిడ్డలలాగా చూచుకొవటంవల్ల ఆయన పరిపాలనలో అంతా సుఖంగా కాలం గడుపుతూ ఉండేవాళ్ళు.

ఒకనాడు జయపాలుడు కొంతమంది పరివారంతో కలిసి అడవికి వెటకొసమని బయలుదేరాడు. అడవిలో ఒక పెద్దపులిని వెంటాడుతూ జయపాలుడు చాలా దూరం

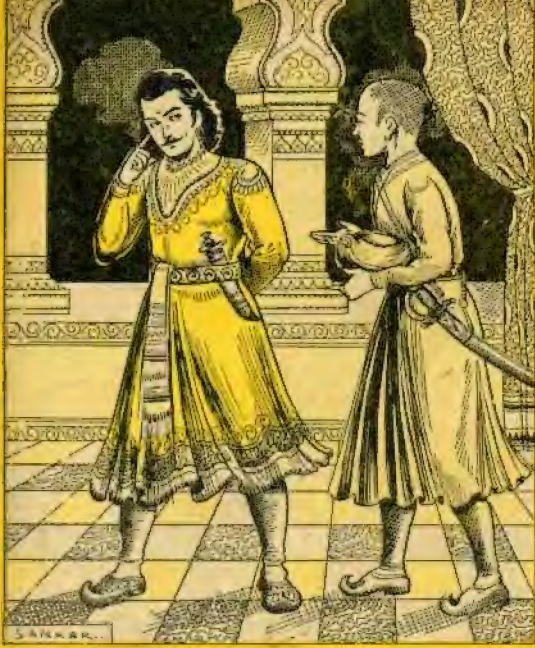
వెళ్లాడు. తక్కిన పరివారం జయపాలుణ్ణి అనుసరించలేకపోయారు.

చివరకు విసిగి, జయపాలుడు బాణాన్ని ఎక్కు పెట్టి, పులిమీదికి వదిలాడు. అది గురి తప్పిపోయింది. ఐనా, పోయి పులికి తొడలో తగిలింది. ఎలాగైనా పులి తప్పించు కుందామంటే ప్రయత్నం సాగిందికాదు.

బతికి బయటపడాలంటే, జయపాలుడు రెండో బాణాన్ని తనమీదకు పదలకముందే ఉరికి చంపాలి. దెబ్బతిన్న ఆ పులికి కలిగిన బాధా, వేటగానిమీద కలిగిన కోపమూ దాని నిశ్చయాన్ని మరింత బలపరిచినాయి.

వెంటనే పులి ఎదురుతిరిగింది. శర వేగంతో జయపాలునిమీదికి ఉరికింది. ఆ దెబ్బకు జయపాలుని గుర్రం పట్టుతప్పి నేలమీద పడింది. జయపాలుడు దగ్గరనే వున్న ఒక పొదలో పడ్డాడు. లేచి, మరొక బాణాన్ని సంధించేందుకా వ్యవధి లేదు. పులివల్ల తనకు చావు తప్పదనుకున్నాడు...

ఇదే సమయంలో, అనుకోకుండా ఒక బ్రాహ్మణుడు పక్కనే వున్న చెట్టుమీది నుంచి కిందికి దూకాడు. రెప్పపాటులో

గొడ్డలితోసహా పులిమీదకు ఊరికి, దాని తలను నరికివేశాడు. జయపాలునికి ఇదంతా ఒక కల అనిపించింది.

జయపాలుడు తెరుకొన్న తర్వాత, బ్రాహ్మణునికి తన కృతజ్ఞతను తెలిపాడు. పైగా ఆతని ధైర్యసాహసాలను మెచ్చుకున్నాడు. తనను కాపాడిన ఆతని కథను కూడా తెలుసుకున్నాడు.

ఆ బ్రాహ్మణుడు చాలా చీడవాడు. పెళ్లాన్నీ, ఇద్దరు పిల్లల్నీ పోషించేటందుకు రోజూ ఆడవికి పోయి కత్తెలు కొట్టెచ్చి, వాటిని అమ్ముకొని జీవిస్తూ ఉండేవాడు. ఆతని పేరు రామశర్మ.

జయపాలునికి రామశర్మమీద మంచి అభిమానం ఏర్పడింది. వెంటనే అతనిని సకుటుంబంగా తన రాజధానికి రమ్మని ఆహ్వానించాడు. అతన్ని తన రక్షకదళాలలో ముఖ్యునిగా నియమించాడు.

రామశర్మకు మరి దారిద్ర్యం పోయింది. చాలా సుఖంగా కాలం గడుస్తున్నది. అతని కొడుకూ, కూతురూ పెద్దవాళ్లవుతున్నారు.

ఇలా వుండగా ఒకనాటి రాత్రి జయపాలుడు రామశర్మకు కబురుచేసి పిలిపించాడు. మేడమీదకు తిసుకొని వెళ్ళి ఇలా అన్నాడు :

“శర్మా! జాగ్రత్తగా విను... నీకేమైనా శబ్దం వినిపిస్తోందా?”

ఆ చీకటిరాత్రి అంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. బైట ఏమీ కనిపించటం లేదు. చాలా జాగ్రత్తగా వింటునేకాని, తెలియటంలేదు.

కొద్దిసేపు విన్నాక రామశర్మ జవాబు చెప్పగలిగాడు : “బాబో ప్రభూ! ఉత్తరదిశలో ఎవరో సన్నగా ఏడుస్తున్నారు. కంఠస్వరాన్నిబట్టి ఒక స్త్రీ ఐవుంటుందనుకుంటున్నాను—” అన్నాడు.

"బెను...బహుశా చాలా దూరంనుంచే ఆ శబ్దం వస్తోంది. అందుకనే స్పష్టంగా వినిపించటంలేదు" అన్నాడు జయపాలుడు.

దీనికి రామశర్మ తల తిప్పాడు.

"నా రాజ్యంలో ఎవరికి ఏ బాధ కలిగినా వెంటనే కనుక్కోవలసిన బాధ్యత నాకు వుంది. కనుక అదేమిటో నీవు వెళ్లి తెలుసుకు రావాలి" అన్నాడు రాజు.

వెంటనే బయలుదేరాడు రామశర్మ. కారుచీకటి; కన్ను పొడుచుకున్నా దారి కనిపించటంలేదు. చలిగాలి రిప్పున విస్తున్నది. చేతిలో విచ్చుకత్తితో ఆ ఏడ్పు వినవస్తూన్న వైపు సడక సాగించాడు రామశర్మ. నిర్మానుష్యమైన ప్రదేశంలోనుంచి ధైర్యంగా నడిచిపోతున్నాడు; మధ్యమధ్యన అగి ధ్వనినిబట్టి తాను సరిగా నడుస్తూ వున్నదీ, లేనిదీ నిర్ణయించుకొంటున్నాడు.

ఇక్కడ జయపాలుడు—రామశర్మ వెళ్లి నప్పటినుంచి అలోచనలో పడ్డాడు. రామశర్మ నిజంగా ఒక్కడూ వెళ్ళి కనుక్కొని రాగలడా? లేక ఇంటికి వెళ్లి పడుకొని, ఏ తెల్లవారుజామునో తిరిగి వచ్చి, ఏదో వెకటి చెప్పుతాడా? రామశర్మ ధైర్యసాహసాలమీద రాజుకు నమ్మకం లేకకాదు. ఒకవేళ శర్మ బద్ధకిస్తాడేమోనని ఇలా సంశయించటం.

ఎందుకైనా మందిదని జయపాలుడు కూడా రామశర్మను చాటుగా అనుసరించ సాగాడు. రామశర్మకు ఏదైనా ప్రమాదం సంభవించినా, తను సహాయపడటంందుకు అవకాశం వుంటుంది. ఒకప్పుడు తన ప్రాణాన్ని కాపాడిన శర్మకు తను ఈవిధంగా కృతజ్ఞతను చెప్పగలుగుతాడు.

రామశర్మ ఉత్తరదిశగా సడక సాగిస్తున్నాడు. పొనుపొను స్త్రీయొక్క రోదనధ్వని మరింత స్పష్టంగా వినిపించసాగింది. తాను సరియైన మార్గంలోనే నడుస్తున్నాననే నమ్మకం కుదిరినకొద్దీ, రామశర్మ మరింత వేగంగా నడుస్తున్నాడు.

పోయిపోయి, రామశర్మ ఊరివైట "ఉన్న శృశానంలో ప్రవేశించాడు. రాజభక్తుడైన రామశర్మకు భయం వేయలేదు. సహజ సిద్ధమైన అతని ధైర్యానికి తోడు, తను ఒక మంచిపని చేస్తున్నాను కదా అనే తృప్తికూడా అతని పట్టుదలకు ఎక్కువగా తోడుపడింది.

శృశానం మధ్యని ఒక స్త్రీ ఏడుస్తూ ఉండటాన్ని చూశాడు రామశర్మ.

"అమ్మా! ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు? మీరు ఎవరు? తెలుసుకురమ్మని నన్ను రాజుగారు పంపించారు—" అన్నాడు శర్మ, ఎంతో వినయంతో.

"నేను ఎవరైతే నీకేమి? అర్చగలవా, తీర్చగలవా?" అన్న దామె.

"ఏమో—రాజుగారు తన ప్రజలను కన్న బిడ్డలలాగా పాలిస్తున్నారు. మీ కష్టాన్ని తీర్చటం అదొక ఘనకార్యం కాదని నా సమ్మకం" అన్నాడు రామశర్మ.

"సరే ఇతే చినండి: నేను భూదేవిని. మరొక వారంరోజులలో రాజు చనిపోతాడు. ఇన్నాళ్ళుగా నన్ను పాలించిన ప్రభువు నన్ను విడిచి పోతున్నాడే అని నేను విచార పడుతున్నాను" అన్న దామె.

నిశ్చేష్టుడయ్యాడు రామశర్మ. కొంచెం తేరుకొని "రాజుగారిని కాపాడే మార్గం ఏమైనా వుందా?" అని అడిగాడు.

"లేకేమి? ఉన్నది. కాని ఎవరూ సాహసించలేరు" అన్నది.

"చెప్పండి. నేను సాధిస్తాను" అన్నాడు రామశర్మ ధీమాగా.

"శృశానానికి అవతలిపక్కన భద్రకాళి ఆలయం వుంది. ఒక బ్రహ్మచారిని కాళికా దేవికి బలి యిస్తే ఈ గండం గడిచి, రాజు పూర్ణాయుధాయాన్ని అనుభవించ గలుగు తాడు" అంది భూదేవి.

రామశర్మ తెరుగుముఖం పట్టాడు. మెల్లిగా నడుస్తూ ఆలోచించసాగాడు.

ఈళ్లో ఎంతోమంది బ్రహ్మచారులు ఉన్నారు. కాని తమ బిడ్డను బలిపెట్టేందుకు ఏ తల్లిదండ్రులు వచ్చేకుంటారు? ఇదీ అతనికి పట్టకొన్న సమస్య. మరొక్క క్షణం అట్టే యోచించేసరికి రామశర్మకు మెరుపు మెరిసినట్లయింది. తన కొడుకు బ్రహ్మచారే! ఒకళ్లను యోచించకుండా, తన కొడుకునే బలి పెట్టటంతో జయ పాలుని ప్రాణాలు తను కాపాడవచ్చుగా.

కాని తనకూ కడుపుతిపి లేకపోలేదు. చూస్తూచూస్తూ కన్నకొడుకును బలిపెట్టడమంటే హృదయం అల్లాడక తప్పదు... కాని గత్యంతరంలేదు. కొడుకు పోతే తనక్కడే విచారించేది. రాజు పోతే?—రాజ్యమంతా తలక్రిందులై అల్లకల్లోలమై పోతుండే! కనుక ప్రజాక్షేమంకోసం కొడుకును బలిపెట్టటానికే రామశర్మ నిశ్చయం చేసుకొన్నాడు.

ఈ నిశ్చయంతో అతను చకచకా నడవసాగాడు. ఇంటికి రాగానే కొడుకును లేపి, స్నానం చేయించి శుచిగా తనతో రమ్మని అన్నాడు. తండ్రి మాటకు ఎదురాడని కొడుకు, తండ్రి చెప్పినట్లే చేశాడు. తాను చేయబోయ్యే పనిని భార్యకు కూడా తెలియనియలేదు రామశర్మ.

కొడుకును తీసుకొని భద్రకాళి అలయానికి వెళ్ళాడు. గుడిలో హఠాత్తు వెలిగించిన తరువాత కొడుకుతో అంతా చెప్పాడు.

వెంటనే పిన్నవాడు ఎంతో ఉత్సాహంతో “తండ్రి! ఇంత గొప్ప అవకాశం దొరకటం మన అదృష్టంకదా! ఇంకా ఆలోచిస్తారెందుకు? ఇప్పుడే నన్ను భద్రకాళికి బలి వెయ్యండి” అన్నాడు.

కుర్రవాడు భద్రకాళి విగ్రహంముందు తల వంచాడు. చెక్కుచెదరని ధైర్యంతో రామశర్మ పదునైన కత్తిని కొడుకు మెడ మీదకు ఎత్తాడు. మరు క్షణంలో కొడుకు తల తెగి పడుతుంది. ఆ సమయంలో

అతని చేయి కదలకుండా ఎవరో పట్టు కున్నట్టయింది.

వెనక్కు తిరిగి చూస్తే—ఆమె భద్రకాళి! దేదీప్యమానంగా ప్రకాశస్తూ, కళ్లు మిరి మిట్లు కొలిపేటట్టుగా వున్న ఆమెముందు సాష్టాంగపడ్డాడు రామశర్మ.

"శర్మా! నీ భక్తికి నేను మెచ్చాను. నీ కొడుకును బలిపెట్టకుండానే, నీ కోర్కె ఫలిస్తుంది" అని చెప్పి కాళి మాయమైంది.

రామశర్మ కొడుకును ఇంటిదగ్గర దిగ బెట్టి తను తృప్తితో రాజభవనానికి వెళదా మని బయలుదేరాడు.

ఈ చిత్రమంతా జయపాలుడు చూసే వున్నాడు. రామశర్మ వచ్చేలోపలే జయ పాలుడు అతనికోసం ఎదురుచూస్తున్నట్టుగా కోటలో కూర్చోని వున్నాడు.

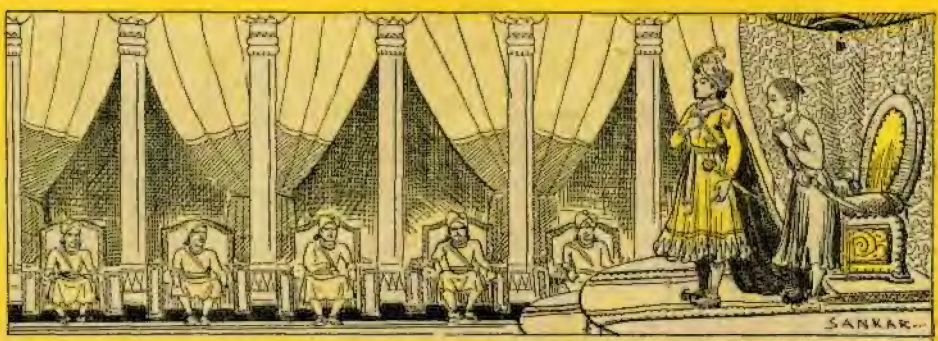
రామశర్మ వచ్చి "ప్రభూ! అదేమీ లేదు. ఎవరో పేదరాలు కొడుకు చనిపోయి

విడుస్తూవుంది. పోయి, ఊరడించి వచ్చాను. అంతే" అన్నాడు.

జయపాలునికి నిజం తెలియకపోలేదు. ఐనప్పటికీ రామశర్మ చెప్పిన విషయాన్ని నమ్మినట్లే నటించి ఊరుకున్నాడు.

మరునాడు దర్బారులో గతరాత్రి జరిగిన దంతా చెప్పి జయపాలుడు ఇలా అన్నాడు: "రామశర్మ నాకు మరిఒకసారి ప్రాణదానం చేశాడు. కాని తన గొప్పను చెప్పుకోవటం అతని లక్షణం కాదు. తన ప్రభువుకోసం ఎంతటి త్యాగానికైనా వెనుదీయని ఈ రామశర్మ ఋణం ఏవిధంగా తీర్చుకోగలనో నాకు తోచటంలేదు" అని అంటూ శర్మకు ఘనమైన సన్మానం చేశాడు; అతనికి వెంటనే గొప్ప పదవి ఇచ్చాడు.

రామశర్మకు జరిగిన గౌరవాన్ని అందరూ హర్షించారు. రామశర్మ చూపిన రాజభక్తి వాడవాడలా మారుమోగింది.

అ ట్ట మీ ది బొ మ్మ

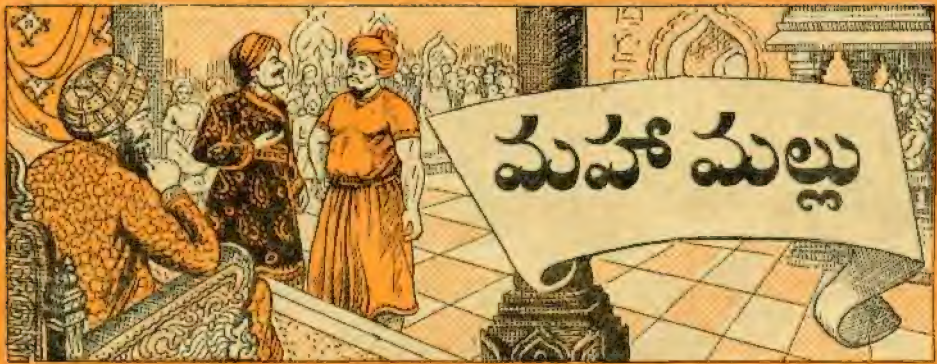
ఒకప్పుడు గ్రీష్మకాలంలో కృష్ణార్జును లిద్దరూ వనవిహారం బయలుదేరారు. పోయిపోయి, ఖాండవ వనం సమీపానికి చేరుకొన్నారు. అక్కడ వారు సుఖా విష్ణులైవుండగా, ఒక వృద్ధబ్రాహ్మణుడు వచ్చి “మీరెవరో మహానుభావులలాగా ఉన్నారు. నేను చాలా ఆకలిబాధతో వచ్చాను. ‘తీరుస్తాను’ అని మీరు మాట ఇస్తే, నా కథ చెబుతాను” అన్నాడు.

చెంటనే అర్జునుడు “చెప్పవయ్యా బ్రాహ్మణ! నే నుండగా నీకేం భయం?” అన్నాడు, ధీమాగా. ఈమాట చెవినిపడగానే వృద్ధుని రూపంలో వున్న అగ్నిదేవుడు ఇలా చెప్పాడు :

“నేనే అగ్నిని. లోగడ స్వేతకి అనే రాజు లెక్కలేనన్ని యాగాలు చేశాడు. ఆయన చేసిన యాగాలు ఎన్నీ అని లెక్కచెప్పాలంటే వినండి : వాటిలో పాలొన్న బ్రాహ్మణులకు పాగవల్ల నేతరోగాలు వచ్చినై. హోమం చేసిన నెయ్యి తాగితాగి నాకు కడుపునొప్పి పట్టుకొన్నది. ఈ బాధ వదుల్చు కోవటం ఎలాగా? అని బ్రహ్మదేవుణ్ణి ప్రశ్నిస్తే, ‘ఖాండవవనాన్ని దహించవయ్యా, నీ రోగం ఇట్టే సయమవుతుంది’ అని అన్నాడు. నేను ఎన్నోసారులు ప్రయత్నం చేశానుకాని, ఆ వనానికి అధిపతి ఐన దేవేంద్రుడు వర్షం కురిపించటంవల్ల అటంకం కలిగి, నా కోరిక నెరవేర్చుకోలేకపోయాను.

“ఈ సంగతి మళ్ళిపోయి బ్రహ్మతో చెప్పుకొనేసరికి, ఆయన ‘త్వరలోనే కృష్ణార్జునులు ఆ వనానికి రాబోతున్నారు. అప్పుడు వారికి నీ సంగతి వినిపించి, సహాయం కోరుకో. వారు తప్పక నెరవేరుస్తారు’ అని సలహా చెప్పాడు. అలానే మీరు దయచేశారు. నా కోరిక తీర్చాలి” అని ప్రార్థించాడు.

మాట తప్పటానికి మనస్కరించక అర్జునుడు, ‘బాగానే వుంది. మరిప్పుడు మావద్ద ఆయుధాలు లేవే?’ అన్నాడు. అప్పుడు అగ్ని వరుణదేవుని వేడుకోగా, వరుణుడు వచ్చి అర్జునుడికి అక్షయతూషణీరమూ, దివ్యరథమున్నూ, కృష్ణునికి చక్రమూ, కౌమోదకి అనే గదా సమర్పించాడు. ఈ పరికరాలతో కృష్ణార్జునులు ఒక వక్షంరోజులు కాపలా కాస్తూవుండగా, అగ్నిదేవుడు ఖాండవ వనం దహించి, తన కోరిక సఫలం చేసుకొన్నాడు.

పూర్వకాలమందు ఒకప్పుడు శుంభావతి నగరాన్ని శంఖలుడనే రాజు పరిపాలన చేసేవాడు. ఆయన ఆస్థానంలో గొప్పగొప్ప మల్లులూ వీరులూ గల పరివారం వుండేది.

ఒకప్పుడు 'మహామల్లు'డనే ఒక గొప్ప వస్త్రాదు శంఖలుని ఆస్థానానికి వేంచేశాడు. ఆయన దేశదేశాలలో ఎంతోమంది మల్లులను గెలిచి, ఘనమైన బిరుదులూ, పతకాలూ పొందినవాడు. 'నన్ను ప్రపంచంలో ఎవ్వరూ జయించలేరు' అని చేతికి తోడా వేసుకొన్నటువంటి మొనగాడు.

మహామల్లు శంఖలమహారాజువద్దకు వెళ్లి 'మీ ఆస్థానంలో నన్ను గెలిచేవాళ్ళెవరైనా ఉన్నారా? ఉంటే సరే. లేకపోతే, ఓడి పోయినట్టు వప్పుకొని నాకు బిరుదుపత్రం ఇప్పించండి' అని సవాలుచేశాడు.

అందరూ తెల్లబోయారు. ఏమీ చెప్పనూ రాజుకు తోచిందికాదు. వెంటనే మంత్రి

లేచి, "దీనికే మున్నది ప్రభూ!—మన ఆస్థానంలో ఉంటావుండే 'చండ ప్రచండ దోర్తండ గుండుమల్లు'గారికి ఈ లోకంలో సాటి ఎవరు? వారు ఇప్పుడు ఊరికి వెళ్ళి ఉన్నారకదా. ఎల్లుండిపాటికి రానేవస్తారు. వస్తూనే, ఈ మహామల్లు గారికి బదులు చెప్పనూ చెబుతారు" అన్నాడు.

వెంటనే మహామల్లుకు సమస్తమర్యాదలతోనూ చక్కటి బస విర్పరుపబడింది. మహామల్లు బసలో కూర్చున్నాడేకానీ, మంత్రిమాటలు విన్నప్పటినుంచీ మనస్సు అదొకలాగ మారిపోయింది. పరిచారకులను చేరబిలిచి, ఆ 'గుండుమల్లు'నుగురించి బొగట్టాలు అడిగాడు ఆత్రంతో.

అందుకు పరిచారకులు 'ఆయనేనండి ఇక్కడి మల్లులకందరికీ గురువు. వారు యోగసాధనలో ఉంటారు. తగినంత పని కలిగి, ఇక ఆస్థానం పేరు పోతుండేమో

అనే సమయం వస్తేతప్ప సామాన్యంగా బయటికే రారు' అని చెప్పారు.

మరునాడు, మహామల్లు బసకు సమీపం లోనే ఒక ప్రత్యేక భవనం నిర్మించారు. దానికి ఒక బ్రహ్మాండమైన సింహద్వారం అమర్చారు. ఇది చూచి ఆశ్చర్యపడి, 'ఏమిటి?' అని అడిగాడు మహామల్లు. అందుకు సేవకులు "విమున్నదండి. మా గుండ్లమల్లుగారు దయచేస్తారు. వారు సామాన్యలా? మామూలు గుమ్మం సరిపోదు వారికి! అందుకనే ఆసింహద్వారమూ, ఆ భవనమున్నూ" అని బదులు చెప్పారు.

ఇల్లకట్టే పనివాళ్లతో మేస్త్రీ 'అరెయ్, బాగా గట్టిగా దీమ్మితో కొట్టండి. మన గుండ్లమల్లుగారు అడుగులు వేశారంటే నేల దిగబడిపోయి గోతులు పడుతుంది సుమా. జాగ్రత్త!' అంటూ హెచ్చరింపసాగాడు. మహామల్లు చూస్తూవుండగానే గంగాళాలతోనూ, బండ్లతోనూ వెన్న. బాదంపప్పులూ, వస్తా

దులు తినే పదార్థాలూ వచ్చిపడుతున్నాయి.

ఈ అట్టహాసమంతా పరిశీలనగా కనిపెట్టుతూనే వున్నాడు మహామల్లు. ఆ మరునాడు గుండ్లమల్లుగారు ఈ కొత్తభవనంలో దిగుతారని నగరమంతటా మారుమోగింది.

అన్నట్టుగానే, మరుసటి ఉదయానికల్లా ఇరవై ఎనిమిది గుర్రాలు లాగేట్టువంటి ఒక చిత్రమైన సారటు వచ్చి భవనం వాకిట నిలిచింది. పరివారమంతా 'చండప్రచండ దోర్తండ గుండ్లమల్లుగారికి జై!—'

అంటూ పెద్దగా ఘోషపెట్టారు. మల్లుగారికి స్వాగతమివ్వటానికని మహారాజుగారు స్వయంగా ఆ సారటువద్దకు వచ్చారు.

మహామల్లుగారికి, గుండ్లమల్లుగారిని పరిచయం చేదామని మంత్రి ఆయన బసకు వెళ్ళి చూచాడు. విమున్నది అక్కడ?— బస భాళీ! బిరుదులు వహించిన ఆ మహామల్లుగారు ఎప్పుడు ఎలా మాయమయ్యారో ఎవళ్ళకూ తెలియనే తెలియదు !!

తాత చతురత

పి. త్యాగరాజు

భారమైన యొక కట్టెల మోపును
తీరని శ్రమతో నొక తాత
తలపై నిడుకొని యడుగులు తడబడ
నడుచుచుండె నడి కాననలో.
మార్గాయానం మరింత హెచ్చై
కట్టెల భారం కడు దుర్భరమై
అడుగొక్కటి ముందిడగా లేకను
పడవెచెను నేలను మోపాతడు.
'ఎంతకాల మీ శ్రమజీవితము
ఎప్పుడు తీరునో కష్టాలు ?
చావు మేలు ఇటు బ్రతుకుటకంటే
చచ్చెద'నని మది తలపొసి,
మృత్యుదేవతను రమ్మని కొరెను
ముదుసలి జీవితమును రోసి.
తక్షణమందున మృత్యుదేవత
వచ్చి నిలచి,— ముదుసలి మ్రోల
'తాతా! పిలిచావేల, సిద్ధమా

వచ్చితి నిను కొనిపాదు 'ననెన్.
మృత్యుదేవతను చూడ ముదుసలికి
ముచ్చెమ్మటలే పోసినవి;
చచ్చుట నిజమని తెలిసిన వృద్ధుడు
భయకంపితుడై పలికె నిటుల్:
'మృత్యుదేవతా వచ్చితివా—నే
సత్యముగా ధన్యుడనుసుమా
కట్టెలమోపును మోయలేక నే
నిట్టల పడవేసితి నేలన్,
దయతో కొంచెము సాయము చేయుము
ఎత్తుకొనగలే నొక్కడను.
అందులకే నిను పిలిచితి 'నని
వృద్ధుండు పల్కె కడు చతురగతిన్.
తాత చమత్కృతి తలచుచు మృత్యువు
తనలో నించుక నవ్వుకొని
కట్టెలమోపును తాత నెత్తిపై
పెట్టి మృత్యుదేవత పోయెన్.

గెడ్డం ఎందుకు?

స్కూల ఆదిగురువైన నానకు ముప్పయి - ఆరవయేటనే సన్యసించాడు. ఆప్పటికి ఆయనకు భార్య, ఇద్దరు బిడ్డలూ వున్నారు. భార్య చూసేదేవి. పెద్దవానికి నాలుగేళ్ళ ప్రాయం. పేరు శ్రీచంద్రుడు. వాని తమ్ముడు లక్ష్మీదాసు నెలల పెల్లవాడు.

నానకు జోగి అయి శ్మశానాల వెంట తిరుగుతూవుంటే చూసేదేవి తన ఇద్దరి కుమారులతోనూ పుట్టింటికి వెళ్ళిపోయింది. అక్కడ ఆమె భర్తను విడిచి ఇరవైనాలుగు సంవత్సరాలు గడిపింది.

ఆ ఇరవైనాలుగేళ్ళలోనూ గురునానకు దేశమంతటా తిరిగి తన మతాన్ని వ్యాపింప జేశాడు. ఆయనకు అరవయ్యో పడి వచ్చి వృద్ధుడయ్యాక దేశాటనం కట్టిపెట్టి పంజాబు లోని 'బియాసు' నది ఒడ్డున ఒక చక్కటి ఆశ్రమాన్ని నిర్మించాడు. ఆ ప్రదేశానికి ఆయన 'కర్తారపురం' అని పేరుపెట్టాడు.

'కర్తారపురం' అంటే విశ్వకర్త ఐన పరమేశ్వరుడు వుండే చోటు అని అర్థం.

నలుదిక్కులనుండి అనేకమంది సాధువులూ యోగులూ శిష్యులూ కర్తారపురం వచ్చి గురుసాన్నిధ్యంలో గడుపుతూ ఉండేవారు. ఆ శిష్యులలో కొందరు మహా ధనవంతులూ జమీందార్లూ ఐవుండటంవల్ల కానుకలెన్నో తెచ్చి భక్తిపూర్వకంగా గురువుకు సమర్పిస్తూ ఉండేవారు.

మొదటనుంచీ నానకు ధనాన్ని చిల్ల పెంకుతో సమంగా చూచే పరమ వేదాంతి. వచ్చిన డబ్బునంతా యెప్పటికప్పుడు సాధువులకోసం ఖర్చుచేసి, దమ్మిడికూడ నిలవ గాకుండా చూసేవాడు.

కర్తారపురంలో నానకు పితాన్ని స్థాపించి నాడనీ, నిత్యం శిష్యులు వచ్చి విలువైన కాన్కలు అర్పించిపోతున్నారని చూసేదేవికి తెలిసింది. వెంటనే తన కుమారులను వెంట

బెట్టుకుని ఆమె కర్తారపురం చేరుకుంది 'మమ్మల్నికూడా ఈ ఆశ్రమంలో ఉండ నివ్వండి' అని చూనిదేవి భర్తను కోరింది. అందుకు నానకు 'అందరితోబాటు మీరూ ఉండవచ్చు' అన్నాడు.

కాని వాళ్ళు అందరితోబాటూ ఉండక, పీతానికి సంబంధించిన వ్యవహారాలలో పెత్తనం కలిగించుకొని, రోజూ వచ్చిపడే కాసుకలనూ ధనాన్ని జాగ్రత్తపెట్టటం ప్రారంభించారు.

నానకు ఇది కనిపెట్టి చూనిదేవిని పుత్రులనూ పిలిచి, 'వచ్చిన సొమ్ము తీసుకొని ఖర్చుచేసే పని 'లెహనా' అనే శిష్యుని

పైన పెట్టాను. ఆ పని అతడే చెయ్యాలి. మీ జోక్యం పనికిరాదు' అన్నాడు.

ఈ మాటలకు, చూనిదేవికి ఆమె ఇద్దరు కుమారులకూ కష్టం తోచింది. ఆమె నానకుతో, 'పీఠంలో పెత్తనం మీ కన్న కుమారులకు ఉండాలికాని పరాయివాడైన లెహనాకు ఇవ్వటం న్యాయమా?' అంది.

అప్పుడు నానకు, 'ఈ శిష్యులంతా నా కుమారులే! పీఠందరిలోనూ శ్రేష్ఠుడు లెహనా. అతడే నా అనంతరం ఈ పీఠానికి అధిపతి. లెహనాకు గల యోగ్యత ఈ శ్రీచంద్రుడుకిగాని లక్ష్మీదాసుకిగాని లేదు. ఇక్కడ కావలసినది నా మతసూత్రాలను అర్థంచేసుకొని, వాటిని నా తదనంతరం లోకంలో బోధించే శక్తి. అంతేగాని రూపాయలను జాగ్రత్తపెట్టే శక్తి కాదు. కనుక మీరీ విషయంలో నాకేమీ శ్రమ కలిగించకండి!' అని నిర్మోగమోటంగా చెప్పేశాడు.

కాని చూనిదేవి, కుమారులూ ఎలాగైనా ఆ పీఠాధిపత్యం దక్కించుకోవాలన్న ఆశతో ఆ మఠంలోనే పది సంవత్సరాలు గడిపారు.

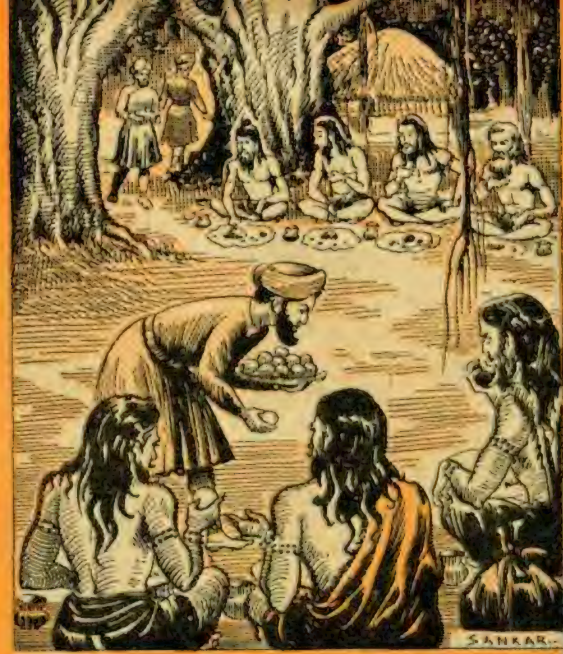
గురునానక్ నకు డెబ్బయి సంవత్సరాలు నిండాయి. ఒకనాటి ఉదయం ఆయన లెహనాను పిలిచి, 'రేపు రాత్రి నేను ఈ లోకాన్ని విడిచిపోతాను. మన ఆశ్రమానికి

వెనుక మట్టిచెట్టుకింద నాకు శయ్య పరిపించు' అన్నాడు.

గురునానకు మరణశయ్యపై పరుండి భగవన్నామస్మరణ చేసుకొంటూ మృత్యువు కోసం ఎదురుచూస్తూవుండగా చూసిదేవీ, కొడుకులూ వెళ్ళి, పీఠాధిపత్యాన్ని తమ కుటుంబంలో నిలిపేటట్లు చేయవలసిందని కడపటిసారి మళ్ళీ కోరారు. కాని ఆయన వినిపించుకోలేదు. 'నా అనంతరం పీఠాధిపతి లెహనాయే. నా తదనంతరం ఆతడు 'అంగదుడు' అనే పేరుతో సిక్కులకు గురువు బెతాడు' అని చెప్పి, నానకు స్వర్గస్థుడయ్యాడు.

గురునానకు తదనంతరం అంగదుడు గురువై, ఎల్లప్పుడూ ధ్యానం చేసుకొంటూ, నానకు మతసూత్రాలను శిష్యులకు బోధిస్తూ, చెప్పతగిన నీతి నియమాలతో కాలం వెళ్ళబుచ్చాడు.

గురునానకుకాలంలోకన్నాఅంగదగురువు కాలంలో కానుకలూ ధనమూ ఎక్కువగా వచ్చిపడేవి. కాని అంగదగురువు ఆ ధనానికంతకూ ఆధిపతి ఆయివుండికూడా, కొయ్యరొట్టెమాత్రమే తినిఉండేవాడు. సొమ్మంతా సాధుసంతర్పణలకోసమే కర్చు పెట్టేవాడు. అంగదగురువంటే శిష్యుకోటికి

గౌరవం ఎక్కువైనకొద్ది నానకు కుమారులకు అసూయ ఎక్కువైంది. అంగదుని పాదాల ముందు మహారాజులూ జమీందార్లూ సాష్టాంగపడుతూవుంటే ఆ గౌరవం తమకు దక్కవలసిందికదా అనిపించేది వాళ్ళకు.

'మనమూ శిష్యుల్ని చేరదీసి గురుత్వం సంపాదిద్దాం. అప్పుడు మనకి వచ్చిపడు తాయి కానుకలూ నమస్కారాలాను!' అని శ్రీచంద్రుడు ఆలోచించి, శిష్యులను చేర దీయటం మొదలెట్టాడు. చాలా కాలం కర్తారపురంలో వుండి నానకు మతసూత్రాలను వింటూవచ్చాడుగనుక చిలుకపలుకు లకుమల్లే వాటిని ఏకరూపెడుతూ వచ్చాడు.

వాటి అర్థాన్ని విప్పిచెప్పమని ఎవరైనా కోరితే, తనకు తోచిన విధంగా అవకతవక అర్థాలు చెప్పతూ ఉండేవాడు. అంగదగురువుకు ఈ సంగతి తెలిసింది. నానకు మతానికి శ్రీచంద్రునిమూలాన అపచారం జరుగుతున్నదని తెలిసికూడా గురువుత్రుడనే గౌరవంకొద్దీ ఊరుకున్నాడు.

అలా పూరుకోవడం చూసి శ్రీచంద్రుడు అహంకారంతో పెట్రేగిపోయి, అంగదగురువునుగూర్చి తేలికగా మాటాడసాగాడు. అంతే కాదు. అంగదుణ్ణి ఎలాగైనా అపమానించాలనే దురుద్దేశంతో ఒకనాడు శిష్యుల్ని వెంటబెట్టుకుని అతను కర్తారపురం చేరుకొన్నాడు.

గురువుత్రుడు వచ్చాడనటంతో అంగదగురువు లేచి ఎదురువెళ్ళి గురునానకునకు నమస్కరించే విధంగానే శ్రీచంద్రునికి సాష్టాంగపడి గౌరవించాడు.

అహంకారంతో వచ్చిన శ్రీచంద్రుడికి అంత వినయంగా ప్రవర్తించిన అంగదగురువును వివిధంగా అపమానించాలో తోచిందికాదు. సాష్టాంగపడి లేస్తూవుంటే అంగదగురువుయొక్క పాడుగాటి గడ్డం శ్రీచంద్రుడికి కనపడి, అతడు వెంటనే, 'ఏమయ్యా, ఎందుకూ గడ్డాన్ని యింత పాడుగా పెంచావు?' అని హేళనచేశాడు.

అంగదగురువు వినయంతో, 'గురువుత్రుల పాదరక్షలమీది ధూళిని తుడిచి వెయ్యటానికే ఈ గడ్డాన్ని ఇంత పాడుగా పెంచాను' అన్నాడు. ఈ మాటలు వినేసరికి శ్రీచంద్రునికే సిగ్గువేసింది. అతని వెంటనంటి వచ్చిన శిష్యులు అంగదగురువు గొప్పతనాన్ని గ్రహించి శ్రీచంద్రుణ్ణి వదిలి కర్తారపురంలోనే ఆగిపోయారు. నాటితో ఇంక శ్రీచంద్రుడూ, అతని తమ్ముడూ పీఠాధిపత్యంపైన ఆశ వదులుకొన్నారు.

ముగ్గురు నేస్త్రాలు (రంగులబొమ్మ కథ) - 3

కురవన్న ఇప్పుడు ఒంటిగాడైపోయాడు. కోతినేస్త్రం చేసిపోయిన అల్లరికి చింతిస్తూ, అది వెలకబోసినవన్నీ ఎత్తుకొనిపోగాడు. చెప్పకుండా పోయిన కోతి నేస్త్రానికి కొంతసేపైన తరువాత మళ్ళీ జ్ఞాపకంవచ్చింది—‘అయ్యో, మనలను తుపానుబాధనుండి కాపాడి, తలదాచుకొనిచ్చిన పసివాడిని మరచేపోయానే!’ అని. వెంటనే అది చెట్లకొమ్మలమీదినించి గెంతుకొంటూ పోయి, ఆ వెంటనే కురవన్న గుడిసెకు చేరుకొని. తలుపు తట్టింది.

‘చాలు, చాలు నీవు చేసిన అల్లరి. నీకు తలుపు తెరిచేదిలేదు...’ అని లోపలనుండి కంఠస్వరం వినిపించింది, కోతినేస్త్రానికి.

అందుచేత కోతినేస్త్రం ఇవాళ, దేవుడా అంటూ తడికొమ్మలమీద, వర్షం లోనే కాలక్షేపం చేయాలన్నవచ్చింది. అంతలో చిలుకనేస్త్రం రెక్కలు తటతట లాడిస్తూ, అటూయిటూ ఎగిరెగిరి, కోతి పాడుచేయగా మిగిలిన జాడీలూ అవ్వీ పగలగొట్టింది. తట్టలు తిరగబోసింది.

అదీగాక పైన వెలాడగట్టిన ఖర్చూరపు గెలలు ముక్కుతో పొడిచి పొడిచి, కాయలన్నీ రాలగొట్టింది. ఇదంతా చూడగా, కురవన్నకు భయం పట్టుకొని, చిలుకనేస్త్రాన్ని తరిమివేయబోయాడు. కాని, అది అవతలకు పోతేకద!

అయితే—ఆ గుమ్మానికి అడ్డుగా వున్నది తలుపు కాదు. పులిచర్మం. కొంతసేపటికి చిలుక వెర్రెత్తినట్టుగా ఆ చర్మాన్ని తన ముక్కుతో పొడిచి, రంధ్రంచేసి, దానిలోనించి తుర్రుమని పారిపోయింది! అది అలా పోయిందే చాలునని కురవన్న, చిలుక మళ్ళీ లోపలికి రాకుండా, చర్మంలోపల పడిన రంధ్రానికి ఒక గట్టి తాటాకు అడ్డుపెట్టాడు.

అది పోయినప్పటినించి కురవన్నకు పాపం చేతనిండా పని తగిలింది. కోతినేస్త్రం తిరగబోసినవీ, చిలుకనేస్త్రం చిందరవందర చేసినవీ అన్నీ ఎత్తి, ఎక్కడివక్కడ పెడదామని తగని తాపత్రయంలో మునిగిపోయాడు. అంత లోనే—అడవికి పోయిన కురవన్న అమ్మా, నాన్నా ఇంటికి వచ్చేవారు. అంతా చూచారు. “బాగానే వుంది. చెప్పలేదురా నీకు బిడ్డా, కనపడ్డవాళ్ళంతా నిజమైన నేస్త్రాలు కాదని...” అంటూ పసివాడిని మందలించబోయారు.

పరువు పోయినా

‘ప్రయాగ’

అనగనగా నొక అగ్రహారమున
‘వివేకవర్ధను’ డను నొక బ్రాహ్మడు.
తనకే సర్వము తెలియునటంచు
విర్రవీగుచు తిరిగాడు.

కట్టు బొట్టులు ఘనాపారివలె
మెండుగ తానూ పెట్టాడు.
చుట్టుపట్టుల గ్రామా లన్నిట
ఎటో పేరున పడినాడు.

గంతకు తగిన బొంతగా, కను
బంతిపువ్వుంటి పడుచును తెచ్చి
పదుగురు పెండ్లి చేశారు
బుద్ధిగ మనులుకొ మన్నారు.

అల్లుడు ఎంతో చదివినవాడని
అత్త అతనిని పిలిచింది,
కళ్ళవేడుకగ చూచామంచు;
ఘనాపారి మరి కదిలాడు.

వచ్చిన బావను ముచ్చట దీర
పిచ్చిప్రశ్నలు వేశారు;
‘బావా!—చూడి గ్రంథా’ లంటూ
బండెడు ప్రతులు తెచ్చారు.

తెచ్చిన ప్రతులను చూచి చూడతే
‘ఊహ!—ఇదెంత?’ అని పలికాడు.

ఎంతటి గ్రంథాన్నయినా బావ
ఈసడించి పారేస్తున్నాడని
మేడిపండులో మేలిమి చూడ
కూడి నలుగురూ గుసగుసలాడి,
అయ్యగారి బండారం కాస్తా
అంగడిలో పెట్టాలని తలచి,
అచ్చా గిచ్చా లేని పుస్తకం
అచ్చమైన తెలకాగితాలతో,
ముచ్చటగానూ ఏర్పికూర్చి
మురిపెపు బావకు ఇచ్చారు.

తెచ్చిన గ్రంథం తిరగేశాడు
‘అచ్చతప్పలు మెండ’న్నాడు,
పేరుమాత్రము జ్ఞప్తి లేదని
పెదిమలు వితచి చూచాడు.

పకపక బావలు నవ్వారు,
పరువును బైట పెటారు.

‘పూర్ణానుస్వారంగా’ డంటూ
పెద్ద బిరుదొకటి ఇచ్చారు.

కత్తిలో బింబం

అది ఒక చిత్రమైన రాజ్యం. ఆ రాజ్యంలో ఒక్క చిన్న అద్దంపెంకుకూడా కనిపించదు. ఏమంటే, ఆ రాజ్యాన్ని ఏలేటటువంటి రాణి అజ్ఞప్రకారం, అద్దాలన్నీ ముక్కలుచేసి పారవేశారు. అందుచేత, చూడమంటే మచ్చుకైనా ఎవళ్ళదగ్గిరా చిన్న అద్దంముక్కకూడా కనిపించదు. ఒక వేళ ఏ కారణంచేతనైనా అలా ఎవళ్ళవద్దనైనా కనిపించిందో, వాళ్ళకు మరణమే శిక్ష. ఇది రాణి చేసిన శాసనం.

అయితే—ఈ వింతశాసనానికి తగిన కారణం లేకపోలేదు. ఆ రాజ్యం ఏలేటటువంటి రాణి ఒక కురూపి. అంతటి అసహ్యకరమైన రూపంగల స్త్రీ ఆ రాజ్యంలో లేనే లేదు. ఈ సంగతి రాణికి తెలుసు. తెలియబట్టే, తన ప్రతిబింబం రాజ్యంలో ఎక్కడా ఎవళ్ళకూ కలలోనైనా కనిపించకూడదు అని నిశ్చయించుకొన్నది.

ఇంతకంటే ఆమె నిశ్చయించుకొన్న ముఖ్యవిషయం మరొకటి వున్నది—తన రాజ్యంలో అందకత్తెలు తమ అందం తాముగాని, ఇతరులుగాని తెలుసుకోకుండా చేయాలి. ఏమీ?—తనకు లేని ఆనందం ఇతరులకూ ఉండకూడదని ఆమె పుద్దేశం. అందుకనే ఆమె అద్దం ఉపయోగించటాన్ని నిషేధిస్తూ ఉత్తరువు జారీచేసింది.

ఇప్పుడి శాసనంవల్ల—ఎంతటి అందకత్తెలైనా తమ సోయగం తిలకించటానికిగాని, చిరునవ్వు పరికించటానికిగాని, పువ్వులు తురుముకొని అద్దంలో అందం చూచుకొటానికిగాని, సావకాశం లేకపోయే. ఎంత అందం వుంటేనేం, ఆ అందం చూచుకొనే అదృష్టం లేకపోయాక!

అద్దంమాటకేం?—చివరకు నిల్లలోనైనా ఏ స్త్రీకూడా ప్రతిబింబం చూచుకొటానికి ఏ లు లేదట! ఇందుకే, వీలైనంతవరకూ

మనస్సు తృప్తిగా ఉండేది. కొన్నాళ్ళకు వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళి చేసుకొందామని నిశ్చయించుకొన్నారు.

ఈ సంగతి రాణి చెవిని పడింది. రాజ్యంలోకల్లా దమయంతి బలే అందకత్తె అన్న సంగతి రాణికి ముందే తెలుసు. ఇతరుల సుఖానికి కొంచెమైనా ఓర్వలేని రాణికి, ఈ మాట వినగానే తేళ్ళూ జెరులూ పాకినట్టయింది. పొరుగువచ్చ సహించలేని రాణికి ఎలా ఐనా ఈ పెళ్లి చెడగొట్టాలని దుర్బుద్ధి పుట్టింది.

* * *

రాజ్యంలోని కాలువలు, చెరువులు, మడుగులూ-అన్నిటిపైనా రాతిచప్టా చేయించేశారు. ఇక నూతులలో ప్రతిబింబం చూచుకుందామా అంటే, అవి చెప్పలేని లోతు. పోతే, ఇక గత్యంతరం యేమిటి?

* * *

ఆ రాజ్యంలోనే, రాజనగరుకు సమీపంలో దమయంతి అనే ఒక యువతి ఉండేది. దమయంతి అందాల రాణి. ఆమెను వరించినతని పేరు చంద్రం. ఆతడు ఆమె అందాన్ని ఎంతో చక్కావర్తించేవాడు. అందుచేత, అద్దం లేని లోటు కనబడకుండా, దమయంతికి

పెళ్ళిముహూర్తం ఇంక కొద్దిరోజులుందనగా ఒకనాడు దమయంతి పెరట్లో పచారు చేస్తూంది. ఆమెవద్దకు ఒక అడుక్కోనే ముసీలిది వచ్చి, చూచి, కెప్పుడుని కేకవేసి పడిపోయింది. పడిపోతూ—

‘అబ్బా! ఎంత ఘోరం చూడాల్సి వచ్చింది నేను...!’ అన్నది.

‘ఏమిటమ్మా! ఏంచూసి జడుసుకొన్నావు?’ అని అడిగింది దమయంతి.

‘ఏమిటేమిటి!—లోకంలోకల్లా వికృతమైనదాన్ని చూచా...’ అన్నది వృద్ధురాలు.

‘ఎవరమ్మా ఆ అనాకారి?’ అని మళ్ళీ అడిగింది దమయంతి.

‘ఎవరేమిటి?—నువ్వే. నాకు ఇప్పటికి తేంబైయేళ్ళు దాటినై. నీవంటి కురూపిని ఎక్కడా చూచియెరుగను’ అంది.

ఆశ్చర్యపడింది దమయంతి. కుప్పలాగా కూలబడిపోయింది. ముసలిది అదృశ్యమైపోయింది.

* * *

అనాటినుంచీ దమయంతికి తిరని మనస్తాపం పట్టుకొన్నది. ‘అయ్యో, నే నెంతటి కురూపిని! నాది యెంత వికృతాకారం!! ఇంతవరకూ ఈ సంగతి తెలుసుకొనే లేక పోయానుకద!’—ఇదే గోల. ఇదే పలవరింత. ఆమెను ఓదార్చటానికిని చంద్రం ఎన్నేవిధాల ప్రయత్నించాడు. లాభం లేక పోయింది. ఇప్పుడు పెళ్లిగొడవ యెత్తితే దమయంతి మరీ కుమిలిపోసాగింది.

ప్రాధేయపడ్డాడు చంద్రం. ఏమన్నాసరే, ‘చంద్రం!—నువ్వంటే నాకు పంచప్రాణాలున్ను. కాని, చూస్తూ చూస్తూ, కురూపి నైన నేను నీకు భార్యను కాలేను. నిన్ను మోసగించలేను’ అని చెప్పింది.

దమయంతి కేవలమూ భ్రమలో పడికొట్టుమిట్టాడుతున్నది. ఆమెకు నిజంచెప్పి వప్పించటం ఎలా?—ఈ సమస్యతో చంద్రం అహోరాత్రాలు మధనపడజొచ్చాడు.

ఇందుకు ఒక్కటే మార్గం. దమయంతి అద్దంలో తన ప్రతిబింబం చూసుకొంటే తప్ప నమ్మదు. చూడబోతే, రాజ్యంలో ఎక్కడా అద్దమే లేదుకదా. సాహసించి ఎక్కడైనా సంపాదించి తెచ్చుకుందామంటే, రాణికి తెలిస్తే పుచ్చే ఎగిరిపోతుందాయె!

చివరకు చంద్రం దమయంతికి నచ్చజెప్పి, రాణివద్దకు బయల్దేరదీశాడు.

రాణివద్దకు పోయి ‘కరుణించు’మని మొర పెట్టుకొన్నాడు, చంద్రం. ‘ఒక్క అద్దం అనుగ్రహించు’మని వేడుకొన్నాడు.

ఈ ప్రార్థనవినగానే రాణి ‘‘మాయెదుట నిలిచి, ఇటువంటి కొరిక కొరటానికి నీకెన్ని

గుండెలున్నవిరా?" అని గద్దించింది. అప్పుడు అతడు తన దమయంతికి పట్టుకొన్న దుఃఖం ఎటువంటిదో మనసువిడిచి వెల్లిడించాడు: 'మన్నించాలి మహారాణీ! మీ ఎదట వున్న ఈ అమ్మాయి చిత్రమైన- సంకోచంతో సతమతమైపోతున్నది. వాపం, తను కురూపిని అనుకొంటున్నది' అన్నాడు.

'కాకేమి? ఇంకా సందేహమా?...' అన్నది రాణి, హుంకరిస్తూ.

దమయంతికి తల గిర్రున తిరిగిపోయింది. 'ఇక ఈ బతుకెందుకు? అనాడు ఆ ముసిలిదీ ఇలానే చెప్పింది. ఇప్పుడు మహారాణీవారున్నూ ఆ మాటనే చెబుతున్నారు...' అంటూ, సోలిపోయింది!

రాణి చేసిన తంత్రమంతా ఇట్టే పసికట్టాడు చంద్రం. ప్రచండుడయ్యాడు. అతనికి వళ్ళు మండిపోయింది. 'ఏమిటి రాణి! విచ్చిగానే ఎత్తిందా? లేకుంటే, కావాలనే అబద్ధం అడుతున్నదా? త్రిలోకసుందరి

ఐనటువంటి నా దమయంతిని కురూపి అంటుందా? ఏమి సాహసం! పైగా, కుట్రచేసి ఒక ముసలిదానిచేత నాటకమాడిస్తుందా! ద్రోహం! ద్రోహం!!' అన్నాడు.

ఈ మాటలు అంటూవుండగానే భటులు వచ్చి, అతనిని పట్టివేశారు. రాణి కూర్చుని వున్న సింహాసనానికి పక్కనే తలారి వున్నాడు. సైగచేసింది రాణి.

కత్తి యెత్తాడు తలారి. విశాలమైన ఆ కత్తి తళతళ మెరిసిపోతూవుంది!! అకస్మాత్తుగా రెండు గావుకేకలు వినిపించినై: ఎవరివి ఆ కేకలు?—తళతళ మెరిసే, విశాలమైన ఆ కత్తిలో యవ్వనవతి ఐన దమయంతి తన ప్రతిబింబం చూచుకొని, ఆనందాతిశయంతో పెట్టిన కేక మొదటిది!

రెండవ కేక రాణిది. మరణబాధవంటి మూలుగులాగా వున్నది అది. వికృతమైన రాణి కూడా, తన రూపం ఆ కత్తిలో కనబడగానే, గుండె అవిసి ప్రాణం వదిలింది.

ఫోటోవ్యాఖ్యల పోటీ

::

బహుమానం రూ. 10 లు

1954 మే నెల సంచికలో ప్రకటింపబడే ఫోటోలకు నమూనాలు

★ పై ఫోటోలకు నరికిన వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, చిన్న వాక్యంలోగానీ కావాలి. రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.

★ మార్చి 10-వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంతమాత్రమూ పరిశీలింపబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రూ. 10/-లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డుపైన వ్రాసి, ఈ అడ్రసుకు పంపాలి:—చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

ఏప్రిల్ నెల చందమామలో

ప్రచురింపబడే ఫోటోలకుగాను, ఈ దిగువ ఉత్తమవ్యాఖ్యలకు బహుమతి యివ్వడమైనది
మొదటి ఫోటో : పట్టుపడిన దిట్ట | రెండవ ఫోటో : పుట్టి విడిచి బుట్టి

పంపినవారు : కె. ఎన్. గుప్తా—అనకాపల్లి

బహుమతిమొత్తం రూ. 10/- ఏప్రిల్ సంచిక వెలువడిన వెంటనే పంపబడుతుంది.

విజయవంతముగా
ప్రదర్శింపబడుచున్న

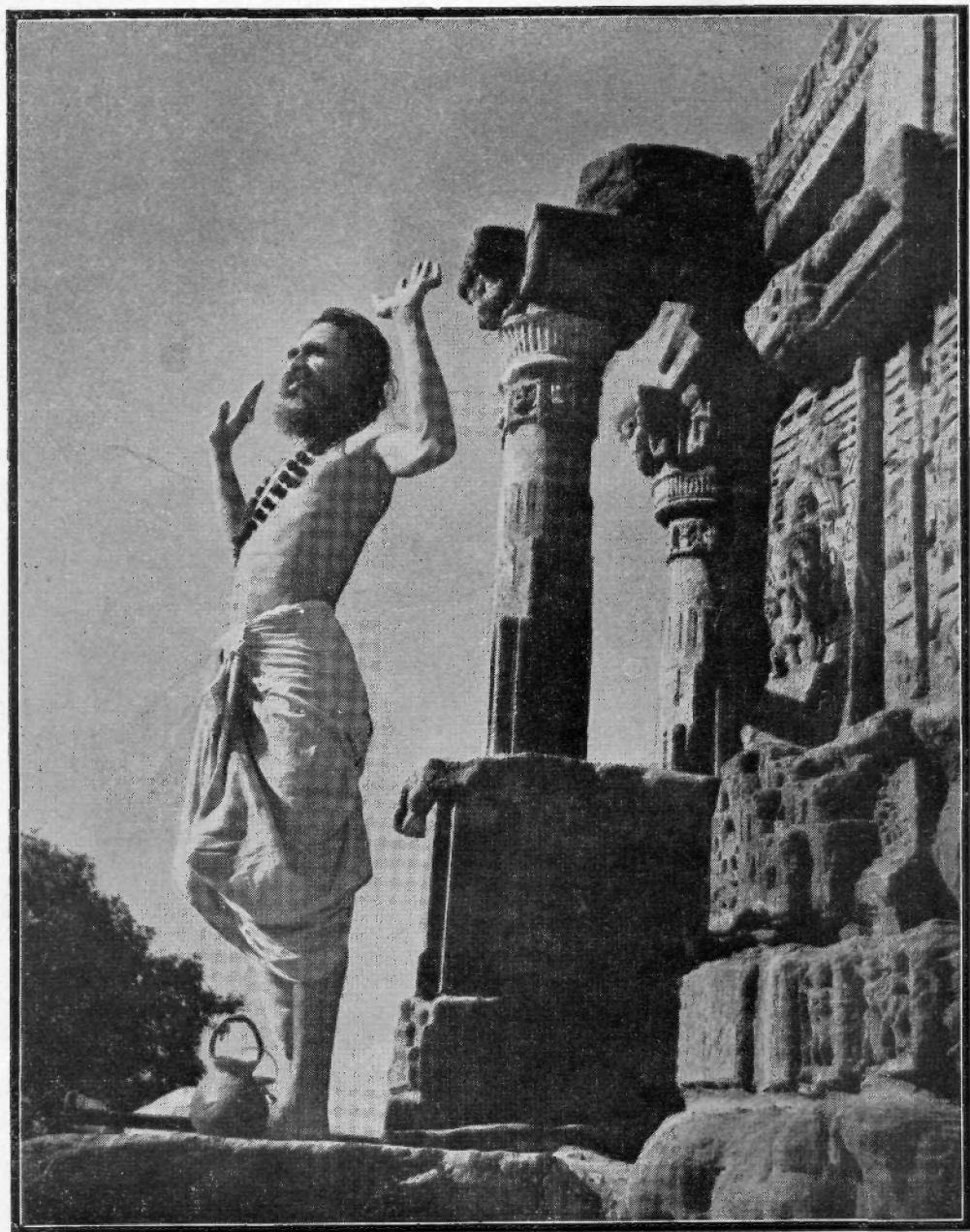

విజయ వారి
చంద్రహారం

డైరెక్టర్
కె. కామేశ్వరరావు
చి.వి.

నిర్మాతలు నాగిరెడ్డి & చిత్రపాణి

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

బ్ర శంకర

పంపినవారు :
పి. సీతమ్మ - ఆనకాపల్లి

